

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie a andragogiky

PRACOVNÍ MIGRACE OBYVATEL HLUČÍNSKA

(v historii a dnes)

WORKING MIGRATION OF POPULATION OF HLUČÍNSKO

(in history and today)

Bakalářská diplomová práce

Lucia Jandová

Vedoucí bakalářské diplomové práce: PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Heleny Kubátové, Ph.D. a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 25. března 2013

.....

Lucia Jandová

Ráda bych na tomto místě poděkovala především paní PhDr. Heleně Kubátové, Ph.D. za poskytnutí rad a připomínek a za trpělivost při zpracování bakalářské práce. Dále panu Ing. Janu Dehnerovi, Bc. Lence Šindlerové a Bc. Barboře Serbusové za poskytnutí interních statistických údajů. A samozřejmě svému partnerovi za psychickou podporu a trpělivost.

Úvod	6
1 Migrace	8
1.1 Pracovní migrace mezinárodní	8
1.1.1 Migrace pobídková	8
1.1.2 Migrace poptávková.....	8
1.1.3 Migrace pobytová	9
1.1.4 Migrace dojížděková (pendlerská)	9
1.1.5 Další rozčlenění.....	9
1.2 Pracovní migrace vnitřní (vnitrostátní).....	9
2 Vymezení Hlučínska	11
2.1 Vymezení dle přírodních podmínek	11
2.2 Historické vymezení	11
2.3 Hlučínsko dnes.....	14
3 Historický vývoj Hlučínska a jeho vliv na pracovní migraci	15
3.1 Hlučínsko v českém státě Přemyslovců a Lucemburků	15
3.2 Hlučínsko pod habsburskou vládou a třicetiletá válka a její dopad na pracovní migraci	15
3.3 Hlučínsko a pruská éra.....	17
3.3.1 Hlučínsko pod pruskou nadvládou.....	17
3.3.2 Zrušení nevolnictví	18
3.3.3 Proměny Hlučínska v 60. a 80. letech 19. století.....	19
3.3.4 Pracovní migrace před příchodem I. světové války	20
3.3.5 První světová válka	20
3.4 První léta po válce s Německem a připojení k Československu	21
3.4.1 Hlučínsko ve staronové vlasti a pracovní migrace.....	22
3.4.2 Období těsně před hospodářskou krizí a Hospodářská krize na Hlučínsku	23
3.4.3 Odjezdy Hlučíňanů za prací do Německa.....	24
3.5 Peripetie vývoje Hlučínska v letech 1938 – 1948	26
3.5.1 Po Mnichovu a II. světová válka.....	27
3.5.2 Válka jako likvidátor nezaměstnanosti?	27
3.5.3 Konec války a její důsledky	28
3.6 Poválečná zaměstnanost	28

3.7 Únor 1948 a 50. léta na Hlučínsku	29
3.8 60. léta a konec okresu Hlučín.....	30
4 Současné Hlučínsko pod drobnohledem.....	31
4.1 Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-západ	32
4.1.1 Vývoj pracovní migrace (dojížděky za prací) od roku 1991 do 2011 za jednotlivé obce.....	33
4.1.2 Nezaměstnanost jednotlivých obcí SOMH-Z	42
4.2 Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-východ.....	44
4.2.1 Vývoj pracovní migrace (dojížděky za prací) od roku 1991 do 2011 za jednotlivé obce.....	44
4.2.2 Nezaměstnanost jednotlivých obcí SOMH-V	54
4.3 Shrnutí.....	55
Závěr.....	57
Anotace	59
Annotation.....	60
Seznam použité literatury	61
Statistické zdroje uvedené v tabulkách	61
Pracovní migrace. Použité zdroje pro tabulky:	61
Nezaměstnanost 1998–2004. Použité zdroje pro tabulky:	61
Nezaměstnanost 2005–2011. Použité zdroje pro tabulky:	62
Knižní zdroje	63
Internetové zdroje	64
Seznam map	65
Seznam tabulek.....	65

Úvod

Zatímco Karel Marx viděl v námezdní práci okovy, které berou člověku jeho svobodu a autenticitu a odcizují tak člověka od sebe samého, obyvatelé hlučínských obcí by se nejspíše ztotožnili s Ralphem Dahrendorfem, jenž poukazuje na problém, že práce, které v moderní společnosti ustavičně ubývá, již není břemenem, které člověka dělá nešťastným, ale stále více se stává privilegiem. A co se Hlučínska týče, dovolím si soudit, že práci za privilegium považovali obyvatelé této malé oblasti nejen v moderní době, ale i v jiných historických epochách, což se pokusím dokázat na následujících stranách. Cílem mé bakalářské diplomové práce je komplexní zhodnocení pracovní migrace hlučínských obyvatel v průběhu dějin. Avšak důležitější a stěžejní stránkou bude analýza současné situace pracovní migrace a nezaměstnanosti na Hlučínsku vůbec. Pokusím se zjistit, zda se centra, do nichž lidé dojíždí, změnila a zda byl hlučínský problém nedostatku práce vyřešen.

V první kapitole vymezuji typy pracovní migrace. A poněvadž existuje celá řada někdy až diametrálně odlišných definic a členění, rozhodla jsem se definovat mezinárodní pracovní migraci dle Baštýře a definici pracovní migrace vnitřní jsem převzala z demografického portálu *Demopaedia*. V druhé kapitole ohraničuji oblast, jíž se v celé své práci věnuji, tedy samotné území Hlučínska. Třetí část se zaměřuje na historický vývoj Hlučínska do roku 1960. Proč jen do roku 1960? Na tuto otázku odpovím slovy Viléma Plačka, mého hlavního knižního průvodce po historickém Hlučínsku, který tvrdí, že období po 60. letech je stále příliš „horké“ a k jeho věcnému posouzení dosud chybí nezbytný časový odstup. Čtvrtá část analyzuje pracovní migraci od roku 1991, kdy vzniklo Sdružení obcí Hlučínska, po téměř současnost.

Ve své práci vycházím především z knih a článků od Viléma Plačka, dále čerpám z knihy „*Stručný přehled vývoje Hlučínska*“ od autorů Malohlava, Káni a Mariánka, avšak jejich kniha je zdrojem relevantních informací jen do období druhé světové války, neboť další popis vývoje historie je již zatížen komunistickou ideologií, stejně jako řada dalších

publikací (například u knih Rudolfa Stránského, Otakara Káni a dalších). Tato ideologická zatíženost značně zúžila počet zdrojů, z nichž jsem mohla vycházet. Čtvrtá část vychází zejména ze statistických údajů buď z veřejně dostupných pramenů *Českého statistického úřadu* nebo z interních zdrojů, které mi byly pro účel bakalářské diplomové práce poskytnuty. Pomocí těchto informací se snažím vysledovat současné trendy pracovní migrace v jednotlivých obcích a drobnou kapitolu věnuji i průměrné míře nezaměstnanosti, která tuto oblast sužuje již dlouho dobu. Pro snadnější srovnání a přehlednost jsem údaje k jednotlivým obcím vložila do tabulek, které jsem doplnila krátkým komentářem.

1 Migrace

V této kapitole vymezím pojem migrace a především se zaměřím na migraci pracovní. Definovat jednoznačně pojem migrace je náramně obtížné, neboť existuje celá řada přístupů k tomuto jevu. Zatímco Bade pohlíží na problematiku migrace z obšírného hlediska jako na sociální proces, který je odpovědí na více či méně komplexní ekonomické, ekologické, sociální a kulturní podmínky (Bade 2000, s. 7–9), demografický portál chápe migraci poněkud striktněji. „*Migrace je chápána jako změna trvalého pobytu. Z tohoto hlediska můžeme migraci dělit na vnitřní a mezinárodní. Vnitřní migrace je definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce. Mezinárodní migrace je definována jako změna obvyklého pobytu za hranice státu.*“ Mezinárodní migraci lze dále dělit do dvou hlavních proudů a to na migraci politickou a ekonomickou označovanou jako pracovní (Demografie).

1.1 Pracovní migrace mezinárodní

Pracovní migraci, na kterou se ve své práci zaměřuji v souvislosti s historickým vývojem území Hlučínska, Baštýř rozděljuje dle charakteru migrantů a forem výkonu zaměstnávání v zahraničí na 4 základní typy. Pro úplnost přidávám páté pojetí převzaté z portálu *Demografie*.

1.1.1 Migrace pobídková

Vzniká na výzvu cílového státu. Podstatným impulsem pro tento typ migrace je, že v cílové zemi existují vysoké příjmy, které jsou nedosažitelné v mateřské zemi. Svou roli zde hraje o možnost pracovat na vyšších pracovních pozicích.

1.1.2 Migrace poptávková

Tato migrace vychází výhradně z vlastních impulsů, ať už ekonomických či mimoekonomických, potenciálního migranta pracovat v zahraničí. V rámci tohoto typu migrace stojí často obavy států, že dojde k masovému přílivu levných pracovních sil a následně vzroste nezaměstnanost a vznikne tlak na snižování mezd.

1.1.3 Migrace pobytová

Při tomto typu migrace chce migrant změnit místo pobytu, práce a života v dlouhodobém¹ popřípadě trvalém hledisku. Zásadní roli zde hraje rozdíl v příjmu mezi mateřskou a cílovou zemí, který je výrazným motivačním činitelem při překonávání obtíží souvisejících s vazbami k domácímu prostředí a s počátečními finančními náklady.

1.1.4 Migrace dojížděková (pendlerská)

V tomto případě migrantovo místo pobytu a života zůstává v mateřské zemi. Migrant se může buď denně vracet nebo po krátkém² pobytu se pravidelně vrací do místa bydliště ve své mateřské zemi. Motivem dojíždění jsou tři výhody. Jednak celkově vyšší mzda vyspělejší země, dále výhodný kurz přepočtu mzdy směnným kurzem na měnu mateřské země a nakonec kupní sílu přepočtené mzdy v cenové hladině mateřské země (Baštýř 2005, s. 91–93).

1.1.5 Další rozčlenění

Portál demografie vymezuje mezinárodní pracovní migraci dle pohnutek pracovního migranta mnohem obsírnějším způsobem. „*Pracovního migranta lze úzce definovat jako osobu, která vstupuje do země jako cizí pracovní síla na pozvání vlády nebo budoucího zaměstnavatele, dále to může být osoba, která vstoupila do země samostatně za účelem nalezení práce v zahraničí. Pracovní migraci lze dělit na různé typy dle trvání - dlouhodobější úvazky, sezónní práce, příhraniční pracovní aktivity...*“ (Demografie). Na rozdíl od Baštýře zde zahrnuje i sezónní práce a příhraniční aktivity, které budou zásadní pro oblast Hlučínska.

1.2 Pracovní migrace vnitřní (vnitrostátní)

I zde je velmi těžké přesně definovat, co se míní vnitřní pracovní migrací, neboť jednotlivé definice či dělení se diametrálně odlišují.

¹ Baštýř pojmem dlouhodobý míní 2–3 roky.

² Dle Baštýře většinou týdenním.

V demografii se vnitřní pracovní migrace může členit na pracovní migraci trvalého a dočasného rázu³. Vnitřní pracovní migrací trvalého rázu pak rozumíme přestěhování jednotlivce do jiné administrativní jednoty kvůli práci, či větší blízkosti k práci. Vnitřní pracovní migrace dočasného rázu bývají označovány jako kyvadlová pracovní migrace, čím je rozuměn pravidelně se opakující pohyb (*denní nebo týdenní*) mezi dvěma lokalitami (*obvykle mezi bydlištěm a pracovištěm*). Sezónní migrací rozumíme takovou migraci, ke které dochází pravidelně v určitých ročních obdobích, jako například pracovní pohyby dělníků v době sklizně (Demopaedia).

Nicméně přímá evidence vnitřní migrace existuje jen v málo zemích a obvykle ji nelze odlišit od migrace sezónní či pracovní (Kalibová 2001, s. 11).

³ *Přičemž ve smyslu dočasného rázu některé zdroje, jako například Květa Kalibová v knize Úvod do demografie, uvádějí, že se již nejedná o migraci, ale o prostorovou mobilitu.*

2 Vymezení Hlučínska

2.1 Vymezení dle přírodních podmínek

Hlučínsko lze vymežit na základě tří různých charakteristik. Z hlediska přírodních podmínek je možno Hlučínsko považovat za oblast nalézající se severně od řek Opava a Odra až k státním hranicím s Polskem. Toto území je o 1 149 ha větší než území vymezené historicky, jelikož sem spadá i část města Opava – Kateřinky (Lišková 2006, s. 10).

2.2 Historické vymezení

Dále můžeme hovořit o „historickém Hlučínsku“, jehož území se v průběhu staletí měnilo nejen integrací k různým státům, ale i uvnitř. Historickým Hlučínskem rozumíme část opavského Slezska, které se nachází na levém břehu řeky Opavy od Malých Hoštic až po řeku Odru u Moravské Ostravy. Toto území čítalo 36 obcí. Po připojení k Československu v roce 1920 na základě Versaillské konference byla z tohoto území vytvořena samostatná správní jednotka, přesněji okres Hlučín. Obce Hať a Pišť připadly k Československu až o 3 roky později, a tak okres Hlučín čítal v roce 1923 38 obcí.

Mapa č. 1: 38 obcí historického Hlučínska

Zdroj: Plaček, V. 2007, s. 167. Mapa: Vlastní přepracování.

Hranice okresu Hlučín byly z politických a národnostních důvodů k 1. 12. 1928 změněny. Ze západní části bylo odloučeno 12 obcí (*Malé Hoštice, Velké Hoštice, Oldřišov, Služovice, Vrbka, Hněvošice, Chlebičov, Koběřice, Strahovice, Rohov, Sudice, Třebom*) a připojeno k okresu Opava. K jižní části okresu Hlučín bylo připojeno 5 obcí s českými obyvateli z dosavadního okresu Bílovec. Jednalo se o obce *Děhylov, Dobroslavice, Martinov, Plesná a Třebovice*.

Mapa č. 2: Hlučinský okres v letech 1928–1938, 1945–1948

Zdroj: Plaček, V. 2007, s. 170. Úprava mapy: Vlastní zpracování.

Tento stav trval až do 1. 10. 1938, kdy se historické území Hlučínska stalo součástí okresu Ratiboř, jenž připadal Třetí říši a na rozdíl od jiných pohraniční oblastí, které připadly k Sudetengau, připadl přímo k Altreichu.

Po skončení II. světové války v květnu 1945 se vrátila podoba okresu z roku 1938 a trvala až do konce roku 1948.

Od 1. 1. 1949 bylo v rámci územní reorganizace změněno i území uspořádání okresů. K okresu Hlučín bylo vráceno z okresu Opava 5 obcí (*Kobeřice, Rohov, Strahovice, Sudice, Třebom*), dalších 7 obcí už u okresu Opava setrvalo (*Malé Hoštice, Velké Hoštice, Chlebičov, Oldřišov, Služovice, Vrbka, Hněvošice*). Z obcí připojených k jižní části okresu Bílovecka byly odloučeny Martinov a Třebovice, které byly připojeny k Ostravě. U okresu Hlučín zůstaly z obcí za řekou Opavou Děhylov, Dobroslavice, Plesná a nově byly připojeny Jilešovice. A z východní části Okresu Hlučín bylo odloučeno k Ostravě 5 obcí (*Bobrovníky, Hošťálkovice, Lhotka, Koblov, Petřkovice*).

Mapa č. 3: Hlučínský okres v letech 1949–1960

Zdroj: Plaček, V. Prajzáci, aneb k osudům Hlučína, s. 171. Úprava mapy: Vlastní zpracování.

V roce 1960 po rozsáhlé územní reorganizaci byly všechny obce historického Hlučínska připojeny k okresu Opava a okres Hlučín zanikl (Plaček 2007, s. 163). Avšak specifické charakteristiky Hlučínska se zachovaly a znovu objevily s příchodem demokracie, o čemž svědčí pozoruhodně rychle zformovaný způsob spolupráce a následné vytvoření Sdružení obcí Hlučínska.

2.3 Hlučínsko dnes

V roce 1989 skončila éra komunismu. Pád železné opony zajistil znovu po letech totalitní vlády v Československu demokracii. V roce 1993 vzniká samostatná Česká republika.

V roce 1991 se vytvořilo sdružení, které se snažilo hájit zájmy Hlučínska. Ke spolupráci se připojilo 35 obcí. V roce 1998 došlo k podepsání nové zakladatelské smlouvy, tentokrát mezi 24 obcemi. Jmenovitě mezi obcemi *Hlučín, Kravaře, Dolní Benešov, Bohuslavice, Bolatice, Darkovice, Hať, Hněvošice, Chlebičov, Chuchelná, Kobeřice, Kozmice, Ludgeřovice, Markvartovice, Oldřišov, Rohov, Služovice, Sudice, Šilheřovice, Štěpánkovice, Třebom, Velké Hoštice, Vřesina, Závada*. Později se připojily obce *Píšť, Bělá a Strahovice* (Sdružení obcí Hlučínska).

Mapa č. 4: Hlučínsko dnes

Zdroj: Ingema.

3 Historický vývoj Hlučínska a jeho vliv na pracovní migraci

„Historikové, zabývající se migrací, jsou v evropských dějinách konfrontováni s mimořádně komplexní historickou realitou. Nejenže tu lidé překračovali hranice, ale i samotné hranice se přesouvaly přes lidi a kromě toho již pouhé "utřídění" historických migračních procesů představuje vždy značný stupeň abstrakce, protože mezi jednotlivými formami a strukturami migračních procesů a migračního chování byly plynulé přechody a docházelo k jejich vzájemnému ovlivňování“ (Bade 2000, s. 7–8). A proto identifikovat pracovní migraci obyvatel Hlučínska v historických souvislostech je skutečně „tvrdý oříšek“, neboť jak uvádí Vilém Plaček: „Území historického Hlučínska se v průběhu staletí měnilo nejen integrací k různým státům, ale i uvnitř“ (Plaček 2007, s. 161).

Následující podkapitoly jsem rozčlenila dle významných historických skutečností, které se nějakým způsobem odrazily v pracovní migraci.

3.1 Hlučínsko v českém státě Přemyslovců a Lucemburků

V 10. až 12. století bylo Hlučínsko přímou součástí českého státu Přemyslovců. V průběhu kolonizace sem byli feudály přesunuti poddaní ze starých vnitrozemských osad na Moravě, aby území dosídlili a ze zalesněné půdy žďářením a mýcením vytvořili nové osevní plochy (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 9). Dle mého soudu v průběhu kolonizačního procesu docházelo zejména k vnitřní pracovní migraci trvalého rázu, jelikož poddaní byli přesunuti zejména kvůli dosídlení hlučínské oblasti a současně kvůli vytvoření nových hospodářských ploch.

3.2 Hlučínsko pod habsburskou vládou a třicetiletá válka a její dopad na pracovní migraci

V roce 1526 nastoupil na český trůn Ferdinand I. Habsburský (Hora-Hořejš 1994, s. 15–16), kdy habsburský rod setrval na českém trůně dalších 392 let, tedy až do roku 1918. Třicetiletá válka probíhala ve 3 etapách. Třetí fáze, válka dánská, která nepříznivě ovlivnila

události na Hlučínsku⁴, trvala od roku 1625 do roku 1629. Poslední a zároveň nejdelší fází je válka švédská, která rovněž pustošila Hlučínsko v letech 1630–1648. Třicet let válek bylo nakonec ukončeno v říjnu 1648 Vestfálským mírem (Hora-Hořejš 1995, s. 12–14).

Třicetiletá válka těžce postihla území Hlučínska – nejprve zde vtrhli Dánové, po nich následoval vpád Švédů, kteří území drancovali. Po třicetileté válce se povinnosti poddaných rychle zvyšovaly a tento útisk a vykořisťování vyvolávaly odpor poddaných (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 13).

Právě období po třicetileté válce bylo příznačné rychle se zvedajícími povinnostmi poddaných, kdy se roboty stávaly nejtěžším břemenem poddaných. Bezzemci museli pracovat na šlechtických dvorech jako čeleď. Feudálové začali zakládat nové dvory, rybníky, cihelny, papírny, pivovary a podobně, kam lidé chodili pracovat v rámci roboty (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 13–14).

Dle mého soudu v období po třicetileté válce vzrůstaly pracovní povinnosti poddaných na území Hlučínska zejména proto, že po válce byl zaznamenán úbytek obyvatel, neboť řada lidí byla za švédské okupace usmrcena. Šlechtické velkostatky tak nemohly vystačit s omezeným počtem najatého personálu. Feudálové měli velké množství půdy, zato málo pracovní síly, a proto přinutili selský lid robotovat ve velkém. Důvody téměř nulové pracovní migrace výborně vysvětluje Hora a Hořejší, kteří podotýkají, že pobělohorský český stát, navenek sice celistvý, byl uvnitř fakticky rozdroben na několik stovek šlechtických dominií. Tyto feudální velkostatky představovaly do jisté míry i správní a politické celky, protože každé dominium si zachovávalo vysokou míru autonomie. A pokud chtěl poddaný z pracovních či osobních důvodů opustit vrchnostenský region, potřeboval od pána získat takzvaný „výhost“⁵ (Hora-Hořejš 1995, s. 96–97).

Pracovní migrace tak byla zejména vnitřní kyvadlová, jelikož mobilita obyvatel byla zúžena pouze na panství, ke kterému poddaný patřil

⁴ Především drancováním území.

⁵ Něco na způsob vystěhovaleckého pasu.

a kam musel povinně chodit na robotu. Avšak řemeslníci a obchodníci pravidelně navštěvovali mimo robotu i jarmarky okolních měst. Výhosty zajišťovaly, že pracovní migrace mezinárodní a vnitřní trvalá migrace byly omezeny na zanedbatelné minimum.

3.3 Hlučínsko a pruská éra

Tato historická epocha byla plná převratných změn a zasáhla hluboko do života Hlučíňanů, kteří byli vytrženi ze své vlasti. Celých 178 let pod pruskou nadvládou zanechalo v hlučínských lidech trvalé stopy. Habsburská panovnice Marie Terezie ve slezských válkách prohrála Slezsko (Hora-Hořejš 1996, s. 5, 15–17). Více než dvacetileté období válek přineslo obyvatelům Hlučínska mnohé útrapy, což platilo především o druhé a třetí Slezské válce, kdy Hlučín a jeho okolní vesnice byly střídavě obsazeny pruskými a rakouskými vojsky. Na základě mírové smlouvy, uzavřené po první Slezské válce mezi Pruskem a Rakouskem v roce 1742, získal Friedrich II. Dolní a Horní Slezsko s výjimkou Těšínského knížectví, města Opavy a území ležícího na pravé straně řeky Opavy. Mezi vydobytým územím bylo i dnešní Hlučínsko (Plaček 2007, s. 9–11).

3.3.1 Hlučínsko pod pruskou nadvládou

Odtržení Hlučínska od mateřské země přivodilo zásadní změny nejen v jeho politickém a kulturním postavení, nýbrž i v jeho hospodářském životě. Hlučínsko bylo odtrženo od nejbližších měst Opavy a Ostravy a ocitlo se v podstatě na periferii Pruského Slezska. Vedle omezení osobních svobod nastalo i omezení volně nakládat se svým majetkem, či vystěhovat se ze země (Plaček, 2007, s. 9–10).

Omezení osobních svobod a odtržení od mateřské země ovlivnilo citelně i pracovní migraci. Převažovala především vnitřní pracovní migrace kyvadlová a sezónní, neboť většina obyvatel se pohybovala v oblasti svého bydliště, což bylo zapříčiněno povinnou robotou „na panském“ a omezením osobních svobod. Nejvíce na to doplácely tradiční jarmarky, s nimiž bylo spojeno živobytí obchodníků a řemeslníků. Pracovní migraci ovlivnila rovněž izolovanost území a germanizace (Plaček 2007, s. 10).

Ze získaných informací soudím, že rovněž rozvoj průmyslu i měst posiloval růst vnitřního trhu, poněvadž poskytoval větší odbytiště zemědělských produktů, a tak vlastníci zemědělských usedlostí a polí měli možnost většího výdělku, pokud byli schopni vyprodukovat dostatek zboží k prodeji. K tomu samozřejmě potřebovali více pracovní síly, kterou získávali především v podobě bezzemků, kteří byli ochotni pracovat i za menší mzdu. Řada z nich pak získala možnost setrvávat u bohatých sedláků, proto by se dalo říci, že mimo vnitřní pracovní migraci dočasnou–kyvadlovou a sezónní, byla poměrně častá i vnitřní pracovní migrace trvalejšího rázu.

3.3.2 Zrušení nevolnictví

Ani v pozdějším období se hospodářské a sociální postavení českého lidu na Hlučínsku příliš nezměnilo. Nepatrné území zůstalo nadále bez významnějšího průmyslu a obyvatelstvo bylo odkázáno jen na práci na šlechtických dvorech (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 18).

Teprve až po porážce Pruska Napoleonem, kdy se přistupovalo v zájmu obrození a posílení tohoto státu k reformám, byl v roce 1807 vydán edikt proklamující zbavení venkovského obyvatelstva nucené svázanosti s panskou půdou a to u sedláků, kteří hospodařili na vlastních nebo zděděných pozemcích, u ostatních až v roce 1810 (Plaček 2007, s. 12–13).

„Částečné zrušení poddanství uvolnilo pouta především nejchudším vrstvám lidu, jimž přineslo možnost svobodného pohybu. Nevolníci a celé vsi se mohli vykoupit, ale šlechtičtí statkáři na Hlučínsku zneužívali všech reforem ke svému obohacování... Zneužívali také zadluženosti vesnic a poddaných k novým robotám, aby se mohli ještě rychleji obohacovat...“ (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 19).

Zrušení poddanství umožnilo lidem svobodný pohyb, čehož lidé využili naplno, především v oblasti práce. Díky tomu muži, živitelé rodin, vyjížděli za prací mimo území rodného kraje, především do tehdejšího vnitrozemí – do Německa. Avšak nevyjížděli vždy jen muži, neboť i mladá děvčata se snažila nastupovat do služby i bohatých rodin. Starší ženy se snažily žít podomním obchodem a cílem jejich cesty bylo většinou

Pomořansko a Bavorsko, kdy vyjížděly obvykle na jaře a vracely se domů na konci podzimu. Muži zase pracovali převážně na stavbách. Migrace za práci měla charakter sezónní, a to nejen u lidí, kteří odcházeli do vzdálenějších oblastí.

Malchárková uvádí, že matky s dětmi, starší lidé a také ti, které řemeslo nebo jiná činnost užívali ve vsi, zůstávali doma. Ale mnohé z nich zaměstnávali sedláci při žňových, podzimních i jarních prací – tedy při sezónních pracích (Malchárková 2012, s. 6–7).

3.3.3 Proměny Hlučínska v 60. a 80. letech 19. století

Kam Hlučíňané migrovali za prací a proč, se pokusím vysvětlit na následujících řádcích. Počátkem 60. let 19. století bylo na Hlučínsku již 14 obcí, odkud odcházeli lidé za zaměstnáním do uhelných dolů v Petřkovicích, ale i na rakouskou stranu do Přívozu, Hrušova, Ostravy a i jinam jako stavební dělníci, tedy především jako zedníci, tesaři, cihláři, pokrývači a také jako podomní obchodníci. Dělníci pracovali na stavbách železničních tratí, průmyslových a správních objektů a obytných budov. Německo se v druhé polovině 19. století stávalo vzkvétající průmyslovou velmocí, což vytvářelo pro všechny stavební profese významný prostor k uplatnění (Plaček 2007, s. 18).

Před zrušením poddanství a odstraněním roboty a jiných poddanských služeb žili lidé ve velmi špatných podmínkách. Po vysvobození sedláků a ostatních skupin venkovského obyvatelstva z okovů poddanských povinností nastal na hlučínské vesnici velký přelom. Jak již bylo naznačeno výše, odpadla práce na „panském“ a lidé se mohli věnovat vlastnímu hospodářství. Ti, kteří nevlastnili statek, pracovali jako nádeníci na velkostatkářských dvorech či v lesích, případně u sedláků jako řemeslníci. Životní podmínky mnoha Hlučíňanů se zlepšily zahájením těžby uhlí v petřkovicích dolech. Od přelomu století se hospodářský život výrazně zlepšil, neboť na šachtách byl dostatek práce a také rostoucí průmyslová centra v Německu a na Ostravsku zajišťovala dostatek pracovních příležitostí (Plaček 2007, s. 18–20).

3.3.4 Pracovní migrace před příchodem I. světové války

Počet obyvatelstva se zde před první světovou válkou zdvojnásobil, přičemž dvě třetiny obyvatelstva byly zaměstnány v průmyslu, obchodu a dopravě. Na Hlučínsku, které se nacházelo v bezprostřední blízkosti dvou obrovských průmyslových oblastí, hornoslezské a ostravské, měl tento vývoj určité zvláštnosti. Pokud dle Plačka připočteme k horníkům, kteří pracovali ve dvou petřkovických šachtách ještě ty, kteří pracovali v důlních a jiných závodech na rakouské straně hranice, je zřejmé, že celá východní část Hlučínska nacházela v těchto průmyslových kapacitách poměrně slušnou obživu. Nadprůměrnou úroveň mělo před první světovou válkou zemědělství, kde vynikaly zejména velkostatky chuchelenský, šilheřovický a benešovský (Plaček 2007, s. 24–25). S přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem soudím, že vnitřní kyvadlovou a sezónní pracovní migraci nyní významně posílila i pracovní migrace mezinárodní pendlerská a sezónní na rakouské straně.

3.3.5 První světová válka

Jak se válka podepsala na Hlučínsku a kdo po odvodu mužů na frontu zastával pracovní povinnosti, vysvětluje Plaček následovně.

„Oznámení o všeobecné mobilizaci roznášeli poslové do hlučínských obcí ještě v sobotu 1. srpna 1914 a hned byly také vylepovány příslušné úřední vyhlášky. První záložníci odjížděli ze stanic, kde byla železniční zastávka, již následujícího dne. Nálada byla plná „bojového nacionalismu“ a mělo se za to, že válka skončí vítězně do zimy“ (Plaček 2007, s. 29).

Po odchodu značné části učitelů do armády bylo vyučování zkracováno. Nedostatek učitelů byl řešen reaktivováním učitelů v důchodě, avšak hlavní tíha spočinula na učitelkách. Rovněž se povolovalo nasazování školní mládeže na zemědělské práce a vůbec předčasné opouštění školy. Děti zhotovovaly v době vyučování šály, rukavice, ponožky a tílka pro vojsko, či sbíraly ovoce a zeleninu. Nejen v průmyslu, ale i v zemědělství pracovaly nyní převážně ženy⁶. Na frontách světové války zůstalo z Hlučínska (bez obcí *Hať* a *Píšť*) 1 743 mužů. V posledním roce války

⁶ *Vedle důchodců a starších dětí.*

(1918) stoupl počet osazenstva uhelných dolů v Petřkovicích. Ostatní průmysl měl už jen lokální význam. Byly to kamenolomy v Hošťálkovicích, Hlučíně, Lhotce, Koberčicích, Koblavě. V oblasti Hlučínska v tomto období působilo pět set stavebních firem. Značná část pracovních sil však byla stejně nucena hledat zaměstnání jinde (Plaček 2007, s. 30) a posílila tak řady pracovních migrantů.

3.4 První léta po válce s Německem a připojení k Československu

Situace těsně před připojením k Československé republice odrážela fakt, že po násilném připojení k Prusku v roce 1742 (*což zapříčinilo přerušení kontaktu s českými zeměmi*) prodělávalo Hlučínsko až do roku 1920 zcela odlišný vývoj. Proto není divu, že první zprávy o chystaném připojení Hlučínska k Československu nebyly přijaty příznivě, neboť obyvatelstvo se obávalo ztráty hospodářských a sociálních pozic (Plaček 1998, s. 9–11).

Důvody československé vlády pro připojení Hlučínska k Československu, adresované Versaillské konferenci, se opíraly vedle hospodářských a strategických důvodů hlavně o skutečnost, že místní obyvatelstvo je slovanského původu, a že se prokazatelně hlásí k moravštině jako ke svému mateřskému jazyku. A jelikož se tehdy mateřský jazyk uznával za hlavní znak národa, pokládali pruské Moravce za nedílnou větev českého národa (Plaček 2007, s. 31–32). Podle Kopy byl jako argument použit výsledek pruského hlasování z roku 1905, kdy se na Hlučínsku k moravské národnosti přihlásilo přes 40 000 obyvatel a k německé pouze 6 600. Mírová konference ve Versailles nakonec rozhodla v prospěch mladého Československa a Hlučínsko bylo připojeno 4. února 1920 (Kopa 1994, s. 21–24). Obce Hať a Píšť byly k Československu připojeny až 16. března 1923 (Plaček 2007, s. 54).

Hlučičané chtěli setrvat při Německu ne kvůli národnostním poměrům, o čemž svědčí i sčítání lidu, ale především kvůli existenciálnímu strachu o svá pracovní místa. Přeci jen, za více než 170 let, si vytvořili odbytiště svých produktů a získali dobré jméno jako sezónní a námezdní

dělníci. Bohužel se jejich temná předtucha vyplnila a následující léta byla ve znamení nezaměstnanosti.

3.4.1 Hlučínsko ve staronové vlasti a pracovní migrace

Hlučíňané získali připojením k Československu jen málo. Hlučínský lid zůstal totiž i nadále závislý na Německu existenčně. Dříve chodíval za prací do průmyslových podniků, na stavby a statky v celém Prusku a měl tak dostatek příležitostí k výdělkům. Připojením k Československu byli lidé odděleni od dřívějších zdrojů své obživy státními hranicemi a na Hlučínsku samotném bylo jen málo možností zaměstnání (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 35–36).

Tak vnitřní sezónní a kyvadlovou pracovní migraci nahradila pracovní migrace mezinárodní pendlerská, s čímž se řada Hlučíňanů nesmířila, neboť Československo jim neumožnilo dostatečné uplatnění na trhu práce.

Již v září roku 1920 se v tisku psalo o 3 000 nezaměstnaných. Do těžké situace se dostávali podomní obchodníci. Hranice byly uzavřeny a povolování cestovních pasů bylo složité a nákladné, což komplikovalo pracovní migraci samozřejmě i ostatním, kteří pracovali v Německu. V těžkostech se ocitli i velkostatkáři a zemědělci, neboť před rokem 1920 byla odběrateli jejich produktů hornoslezská průmyslová střediska a města. Nyní jim stála v cestě státní hranice s celními a jinými překážkami, nemluvě o tom, že téměř veškeré komunikace pro nákladní dopravu vedly na sever. Uplatnění na československém trhu bylo velmi obtížné, ne-li téměř nereálné (Plaček 1998, s. 12–13).

Tuto neradostnou situaci na pracovním trhu poměrně velké procento Hlučíňanů řešilo pomocí mírové smlouvy ve Versailles a rozhodlo se tak pro mezinárodní pracovní migraci poptávkovou a pobytovou.

„Dle mírové smlouvy uzavřené 29. 6. 1919 s Německem ve Versailles se mohli Hlučíňané rozhodnout, pokud dosáhli 18 let a bydleli před 9. lednem 1920 na území odstoupeném Československu, pro zachování německé státní příslušnosti. V tom případě měli ovšem během 12 měsíců od svého prohlášení opustit území Československa a nastálo se usadit

v Německu“ (Plaček 2007, s. 41). Pro německou národnost se na Hlučínsku rozhodlo 4 604 osob, což činilo 13% obyvatelstva. Hlavním důvodem stěhování byly podle Plačka konkrétní obavy ze ztráty hospodářských a sociálních pozic. Ne náhodou se pro Německo rozhodlo nejvíce lidí z Kravař (804), které byly s obcí Kouty obchodně zcela závislé na Německu. K odchodu byli rovněž nakloněni sezónní stavbaři, horníci i zemědělci. Ze Štěpánkovic odešlo 119 osob, z Bolatic 136, z Kobeřic 98, z Rohova 83 a ze Zábřehu 70. Větší počet osob ponechávajících si německou státní příslušnost byl z obcí, kde žili horníci kamenouhelných dolů v Petřkovicích – zde byli horníci nespokojení s novými mzdami, které byly méně výhodné, než za pruské (*od roku 1871 německé*) éry. Z Petřkovic tak odešlo 260 osob, z Ludčeovic 284. Z Oldřišova odešlo 110 osob, z Chuchelné 118, z Šilheřovic 203, z Dolního Benešova 228 a z města Hlučina 748. Většina z těchto osob se přesunuli do Německa poblíž státní hranice s Československem, tedy nedaleko svého bývalého domova (Plaček 2007, s. 41–42).

3.4.2 Období těsně před hospodářskou krizí a Hospodářská krize na Hlučínsku

„Hospodářská krize, která propukla koncem roku 1929, se odrazila na Hlučínsku zvláště tíživě a měla katastrofální následky pro poměry na tomto území“ (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 43). *„Při sčítání lidu k 1. prosinci 1930 bylo na Hlučínsku 1 329 nezaměstnaných...“* (Plaček 2007, s. 61). V lednu 1933 se podle hlášení zprostředkovatelný práce na Hlučínsku nacházelo již 3 936 nezaměstnaných horníků a stavebních dělníků. V únoru 1933 se počet nezaměstnaných vyšplhal na 4 507 úplně nezaměstnaných a 1 194 částečně nezaměstnaných (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 44). Proto se Hlučičané rozhodli vzít svůj osud do vlastních rukou. Vzrostla mezinárodní pracovní migrace pendlerská a sezónní směřovaná především do Německa.

3.4.3 Odjezdy Hlučíňanů za prací do Německa

I agrární krize se na Hlučínsku projevovala velmi citelně, neboť mzdové podmínky zemědělského dělnictva byly přímo hrozivé. Tyto poměry ostře kontrastovaly s možnostmi, které měli dělníci a ženy, kteří odcházeli pracovat do Německa. Z toho důvodu, i přes dočasné odloučení od rodiny, lidé (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 45) byli ochotni překračovat hranice a upřednostňovali mezinárodní pendlerskou a sezónní pracovní migraci před migrací vnitřní. Nyní se podrobněji zaměřím na počty pracovně migrujících osob do německých oblastí.

V roce 1922 pracovalo z Hlučínska v Horním Slezsku na 2400 osob, a to většinou v hutích a na stavbách či na šachtách. V roce 1926 odešli za prací do Horního Slezska další horníci, kteří byli propuštěni ze zaměstnání na dolech v Petřkovicích (Plaček 2007, s. 63).

„Na sezónní zemědělské práce začali ve větším měřítku Hlučíňané odcházet do Německa hned, jakmile se tam zkonsolidoval poválečný hospodářský život. Dne 2. února 1928 byla pak již mezi naším ministerstvem zemědělství a příslušným centrálním úřadem v Berlíně úmluva o zprostředkování sezónního dělnictva z Československé republiky na zemědělské práce do Německa. Podle této úmluvy odjelo toho roku do Německa 500 a o rok později na 600 dělníků a dělnic“ (Plaček 2007, s. 63).

Problémem bylo, že hlučínský okres byl přelidněn chudým pracujícím lidem, který ovšem nemohl najít uplatnění v okrese, a tak byl nucen pracovní příležitosti hledat mimo okres. Dalším zásadním faktorem byla malá mzda, kterou místní statkáři nabízeli zemědělským dělníkům. A právě proto bylo pro Hlučíňany mnohem výhodnější, pokud za prací migrovali přes hranice do Německa, neboť i po uhrazení nezbytností si domů přivezli značný obnos peněz, což se stávalo lákavou reklamou i pro ostatní. Hlučíňští statkáři zase dávali přednost levnější pracovní síle ze Slovenska. Na základě této skutečnosti se rok od roku odliv zemědělského dělnictva do Německa stupňoval (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 45).

V důsledku vypuknutí světové hospodářské krize došlo i v Německu k poklesu poptávky po sezónní práci. Již v roce 1933 se však podařilo snížit nezaměstnanost oproti roku 1932 o celých 3,8% a v roce 1934 o celých 15,2%, což umožnilo opět zaměstnávat cizí pracovní síly (Plaček 2007, s. 63).

Dle mého soudu je velmi zajímavý rok 1932 z hlediska solidárního přístupu k nezaměstnaným Hlučičanům ze strany německé politiky. Německo od samého počátku nesouhlasilo s připojením Hlučínska k Československu, o čemž svědčí celá řada šarvátek a pokusů o zvrácení výsledků Versaillské konference. Je patrné, že se Němci i za hospodářské krize snažili hlučínské oblasti revanšovat, přičemž na tuto skutečnost upozorňuje i Plaček; *„Dne 11. února 1932 říšská rada Německa přijala předlohu nařízení říšského ministra práce, podle níž neměli být do Německa zemědělství dělníci a dělnice připouštěni. Na pracovní síly z Hlučínska se však kupodivu toto nařízení nevztahovalo“* (Plaček 2007, s. 63).

S růstem válečného zbrojení a přípravou války v Hitlerově Třetí říši tento počet stále vzrůstal. To vše se dělo přes výnos německého ministerstva práce, který zakazoval zaměstnání cizinců v Německu. Hlučičané byli přijímáni na statky i na vojenské stavby letišť, dálnic a podobných objektů, které sloužili k přípravám II. světové války. Německá iredentistická propaganda zneužívala skutečnosti, že se Hlučičané museli ucházet o práci v Německu. Němci se nijak netajili s plány, že Hlučínsko bude dříve nebo později opět připojeno k Říši. Po nástupu Hitlera k moci, který svůj program vystavěl na nacionalismu, iredentismu a revizi mírových smluv, byli Hlučičané pracující v Německu ovlivňováni v duchu Hitlerových plánů. Proto přetrhání možnosti spojení s Německem bylo z hlediska obrany republiky nutné, což vyžadovalo vytvoření pracovních možností v Československu, aby lidé z Hlučínska nemuseli za prací migrovat do Německa. Avšak to se nepodařilo. Závislost na Německu proto trvala a počet sezónních dělníků migrujících za prací rok od roku stoupal. Pro rok 1933 byla sjednána smlouva již pro 900 sezónních dělnic (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 45–48). A dalších 300 dělníků odjelo bez jakýchkoliv

smluv a práci si zajistili sami. V roce 1936 pracovním migrovalo již 860 hlučínských sezónních dělnic a navíc toho roku odjelo přes 835 zemědělských dělníků a zedníků na individuální cestovní pasy, což dohromady činilo 1 675 osob. V roce 1937 vyjelo za práci do Německa přes 3 000 osob (Plaček 2007, s. 64–65).

Na počátku roku 1937 se projevil téměř ve všech obcích na Hlučínsku obrovský zájem o práci v Německu, jelikož se Československu stále nepodařilo vybědnout z hospodářské krize. V Německu již touto dobou panovala nebyvalá poptávka po stavebních dělnících a tradičně po zemědělských sezónních pracovních silách. Na Hlučínsku se v roce 1937 naproti roku 1933, kdy nezaměstnanost kulminovala, mnoho nezměnilo. V květnu 1937, po odjezdu těch, kteří našli v tomto roce práci v Německu, bylo necelých 4 000 lidí nezaměstnaných⁷. Pro rok 1938 si sjednávali hlučínští zájemci o práci v Německu příslušné smlouvy sami. Avšak v této době se již schylovalo k mnichovskému diktátu, který zastínil letité problémy s nezaměstnaností zdejšího obyvatelstva a jejich migraci za práci do Německa (Plaček 2007, s. 72 – 73, 88).

3.5 Peripetie vývoje Hlučínska v letech 1938 – 1948

„Období let 1938–1948 patří v dějinách Hlučínska k nejpohnutějším a nedá se rozhodně říci, že by problémy s ním spojené byly dnes již vyřešeny... Poznání sledovaného období do značné míry limituje rozsah a stav pramenů, které má historik k dispozici. V torzech dokladů úřední povahy, které se dochovaly, nenajdeme dostatek autentických pramenů o Hlučínsku, navíc musíme samozřejmě zvažovat míru jejich vypovídací hodnoty vzhledem k jejich původcům, kteří sloužili nacistickému režimu za okupace a různým politickým uskupením po jejím skončení...“ (Pavelčíková 1995, s. 64).

⁷ A to i přesto, že přes 3 800 se jich vystěhovalo a přes 3 000 jich již v Německu pracovalo.

3.5.1 Po Mnichovu a II. světová válka

Dne 8. října 1938 vstoupily jednotky německé armády do hlučínských obcí, kde je obyvatele až na malé výjimky radostně vítali, což odrazilo plané naděje obyvatel, že nový režim přinese celkové zlepšení životních podmínek. Hlučínsko bylo na rozdíl od ostatních pohraničních území předválečného Československa začleněno přímo do tzv. Altreichu, což v praxi znamenalo, že jeho obyvatelé byli považováni za říšské občany a příslušníky německého národa se všemi právy, ale i povinnostmi. A tak se přibližně 12 000 občanů Hlučínska se stalo členy nacistických organizací, přesto většina z nich vnímala své členství jen formálně a pasivně (Pavelčíková 1995, s. 68–69). „*Za celou dobu války narukovalo z Hlučínska k německé armádě na 12 000 mužů. 5 000 se vrátilo zraněných či zmrzačených, na 3 000 se jich nevrátilo vůbec*“ (Plaček 2007, s. 105).

3.5.2 Válka jako likvidátor nezaměstnanosti?

Podle statistiky pracovního úřadu v Ratiboři (pobočky v Hlučíně) bylo na Hlučínsku bezprostředně po jeho připojení k Německu na 7 000 nezaměstnaných, což činí přibližně 25 % všech ekonomicky aktivních. Nezaměstnanost se zvýšila, neboť byly ukončeny práce na československých opevněních a mnozí Hlučíňané byli propuštěni ze zaměstnání na Ostravsku. Nicméně hitlerovské Německo, jehož zbrojní průmysl pracoval naplno, si umělo s nezaměstnaností na Hlučínsku rychle poradit. Mezi propuštěnými horníky byl proveden nábor na práci do uhelných dolů v Porúří a v Horním Slezsku, zejména v Glivicích a v Bytomi. Dále byli najímáni na práci do Göringových závodů v Salzgitter, do automobilky Volkswagen ve Wattenstadu a na zemědělské práce především v oblasti Goslaru. Mnozí sami zamířili do Botropu v Porúří, což byla tradiční oblast hlučínské emigrace, kde měla celá řada Hlučíňanů své příbuzné. A tak k 30. 4. 1939 bylo už jen asi 500 nezaměstnaných za celé Hlučínsko. Po vypuknutí války došlo i na Hlučínsku k základním změnám ve stavu pracovních sil. S prvními odvody branců se tu započalo již v lednu 1939. Zanedlouho nezaměstnanost postupně vystřídal i na Hlučínsku trvalý nedostatek pracovních sil.

Aby se zaplnila prázdná pracovní místa po mužích odvedených na frontu, byla vyhlášena totální pracovní povinnost. Práci nyní zastávali mladiství, matky, ženy z domácností a reaktivovaní důchodci (Plaček 2007, s. 88–90).

„Nakonec však začlenění Hlučínska do německé říše nepřineslo žádné hospodářské výhody a ani naději na zlepšení. Ekonomická situace se téměř nezměnila... Průmyslových závodů, podniků a výrobních možností na celém Hlučínsku za dobu jeho spojení s Říší vůbec nepřibylo... Dříve odcházeli Hlučíňané za zaměstnáním do Německa. Využívali při tom výhodného kurzu marky k československé koruně. Nyní, kdy se stali součástí Třetí říše, museli nadále hledat zaměstnání mimo svůj okres, ale hospodářské výhody z toho neměli prakticky žádné“ (Malohlava, Káňa, Mariánek 1960, s. 61).

3.5.3 Konec války a její důsledky

Po skončení války a nacistické okupaci se válkou poznamenané obce Hlučínska snažili obnovit hospodářství, odklidit trosky a opravit své válkou zničené domovy. Poměry na Hlučínsku byly bezprostředně po skončení války žalostné. Problémy s řešením občanství se citelně promítly i do pracovní sféry, neboť bez československého státního občanství bylo na Ostravsku a Opavsku velmi obtížné najít zaměstnání (Plaček 2007, s. 107–109).

3.6 Poválečná zaměstnanost

Po skončení války byl stav zaměstnanosti obyvatel katastrofální. Za války sloužila jeho ekonomicky produktivní mužská část po řadu let ve wehrmachtu. Předtím byla většina z nich bez zaměstnání nebo pracovala v Německu. V uhelných dolech v Petříkovicích se mohli nyní uplatnit jen ti, kteří bydleli ve východní či střední části Hlučínska a byli schopni se do práce dopravit na kole a později vlakem z Hlučina do Petřkovic.

Neblahý vliv na pracovní migraci měl rovněž fakt, že po skončení války skončila i možnost pracovat v Horním Slezsku, Vestfálsku či jinde v Německu, tedy v oblastech, kam po více než sto let Hlučíňané migrovali za prací a kde nacházeli slušnou obživu ve stavebnictví, zemědělství

či hornictví (Plaček 2007, s. 110). Tím se Hlučíňanům uzavřela možnost mezinárodní pracovní migrace ať už pendlerské, pobytové nebo poptávkové. Nyní byli odkázáni jen na vnitřní pracovní migraci kyvadlovou, sezónní nebo pracovní migraci trvalého rázu. Jaké měli možnosti práce uvnitř Československa?

Zbývalo tedy mimo minimálních pracovních příležitostí na Hlučínsku jen Ostravsko a Opavsko a v menší míře i Krnovsko, což byly oblasti pro mnohé hlučínské obce jen těžko dostupné. Plaček uvádí, že v lednu 1946 bylo na Hlučínsku v průmyslu zaměstnáno 2 208 osob, z čehož v Petřkovicích dolech 1 965 osob a v závodě firmy Holuscha 203 osob. V tomto období dojíždělo z Hlučínska do ostravského průmyslového centra asi 1 800 osob a 2 000 osob do závodů na Opavsku (Plaček 2007, s. 110).

„Přesnější údaje o zaměstnanosti obyvatelstva na Hlučínsku pochází ze soupisu obyvatelstva ke dni 22. 5. 1947, kdy byly i zde již poválečné poměry víceméně normalizovány. Z celkového počtu 18 450 výdělečně činných bylo v průmyslu, výrobních řemeslech a ve stavebnictví zaměstnáno 66,9 %, v zemědělství a lesnictví 18,9 % a v dopravě a službách 14,1 % obyvatel. Proti roku 1945 to byl sice velký pokrok, ale ve srovnání s jinými okresy to byla čísla k zamyšlení“ (Plaček 2007, s. 111). Zaměstnanost na Hlučínsku především limitovala doprava. Nakonec se však hospodářská a sociální situace na Hlučínsku v druhém a třetím poválečném roce přeci jen zlepšila.

3.7 Únor 1948 a 50. léta na Hlučínsku

Komunistický převrat, k němuž došlo v únoru 1948, dolehl na Hlučínsko značně tíživě. Ani 50. léta a komunistický převrat nevyřešily Hlučínský problém. Pro 50. léta byla příznačná velká pracovní migrace především do nových sídlišť mimo Hlučínsko, nemluvě o nuceném přechodu zemědělců a řemeslníků do řízených struktur v rámci socializace a kolektivizace. Na zaměstnanost hlučínských obyvatel měla vliv jeho blízkost k ostravskému průmyslovému centru. Využíváním nově zřízených autobusových linek a dráhy Petřkovice-Hlučín měli lidé spojení s Ostravou

a někdy i přímo s ostravskými průmyslovými podniky. Hlučíňané nalézali uplatnění zejména v uhelných dolech, hutích a železárnách.

Největší zaměstnanost v průmyslu byla v obcích s vlastním průmyslem a v obcích v Blízkosti Opavy, Ostravy či ve zmíněných obcích s vlastním průmyslem, k nimž patřily Dolní Benešov, Petřkovice, Ludgeřovice, Lhotka, Hošťálkovice, Markvartovice, Velké Hosštice a samozřejmě Hlučín. Obce, které byly nejvíce vzdálené Ostravě, Opavě či místním průmyslovým střediskům vykazovaly největší zaměstnanost v zemědělství, jmenovitě Oldřišov, Rohov, Služovice, Sudice a Třebom. Odvětví stavebnictví živilo muže obcí Kravaře, Bolatice, Koberžice, Chlebičov a Služovic (Plaček 2007, s. 130–131).

V průběhu padesátých let bylo v zemědělství zesocializováno 84 % zemědělství, ale s takovými potížemi, jaké se v žádném jiném okrese Ostravského kraje nevyskytly (Plaček 2007, s. 132, 141).

3.8 60. léta a konec okresu Hlučín

V roce 1960 v rámci územní reorganizace byl okres Hlučín zrušen a hlučínské obce byly začleněny do nového okresu Opava a do města Ostravy. „*Mělo se vážně za to, že likvidací hlučínského okresu přestane existovat Hlučínsko a tím i jeho specifické problémy*“ (Plaček 2007, s. 145).

4 Současné Hlučínsko pod drobnohledem

Jak jsem uvedla v kapitole 2.3, po pádu komunismu hlučínské obce dlouho neotálely a již v roce 1991 vytvořily sdružení, jež se snažilo hájit zájmy Hlučínska. V roce 2001 vzniklo Sdružení obcí mikroregionu Hlučínsko-západ a o rok později Sdružení obcí mikroregionu Hlučínsko-východ⁸.

Z mnou dosud zjištěných historických faktů je možné vyvodit, že hlučínskou oblast po celou její historii trápila nezaměstnanost a lidé museli za prací migrovat.

A jak je to s Hlučínskem v současnosti? Na tuto problematiku upírám svoji pozornost v poslední kapitole, v níž se velmi podrobně zaměřím na pracovní migraci v jednotlivých obcích za posledních 20 let. Uvedu přesné počty osob vyjíždějících mimo obec a rovněž město, do kterého za prací dojíždí nejvíce lidí. Bohužel data ohledně směru dojížděky a vyjížděky ze sčítání lidu domů a bytů k roku 2011⁹ budou k dispozici až v červnu letošního roku, proto zde nemohou být interpretována, nicméně uvedu alespoň počty dojíždějících mimo obec.

Místo zdlouhavého slovního popisu jsem zvolila způsob uvedení informací o pracovní migraci shrnutím do tabulek kvůli přehlednosti a možnosti srovnání zjištěných dat. Tabulky, které jsem zpracovala, tvoří hlavní zdroj informací o pracovní migraci, tudíž jsou doplněny jen krátkým komentářem.

Zároveň považuji za nutné podotknout, že údaje o počtu vyjíždějících do zaměstnání z posledního sčítání lidu prodělaly metodickou změnu, tudíž srovnatelnost informací o obyvatelstvu v časové řadě je limitována. V letech 1991 a 2001 se počítala dojížděka podle trvalého bydliště, nyní je počítána k obvyklému pobytu. To způsobuje výraznější rozdíly v územním třídění za menší územní celky, především v údajích o dojížděce do místa pracoviště nebo školy, které jsou nyní vztaženy k místu obvyklého pobytu. Z toho důvodu se počet vyjíždějících v roce 2011

⁸ *Dále jen SOMH-V*

⁹ *Dále jen SLDB2011*

ve většině případů snížil téměř o polovinu. Což ovšem neznamená, že by obyvatelé najednou našli zaměstnání ve své obci. Jedná o to, že přes týden jsou kupříkladu v místě pracoviště (*tedy v místě obvyklého pobytu*) a na víkend se vracejí domů, což způsobuje, že nejsou zahrnuti do statistiky ohledně dojížděky za prací.

Mimo pracovní migraci se budu stručně zabývat nezaměstnaností jednotlivých obcí, poté průměrnou nezaměstnaností na Hlučínsku, kterou srovnám s Moravskoslezským krajem a následně s Českou republikou. I zde je nutná malá metodická poznámka, neboť od roku 2005 byl změněn způsob výpočtu nezaměstnanosti. Nyní je míra nezaměstnanosti počítána jako podíl dosažitelných uchazečů celkem a ekonomicky aktivních ze SLDB2001, avšak do roku 2005 byla počítána jako podíl uchazečů o zaměstnání celkem a ekonomicky aktivních ze SLDB2001.

4.1 Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-západ

Na sklonku roku 2001 vytvořili starostové obcí v západní části regionu Hlučínska dobrovolný svazek obcí za účelem ochrany a prosazování jejich společných zájmů, dále z důvodů rozšíření a zkvalitnění hospodářské, kulturní a jiné spolupráce a koordinace mezi obcemi při všech regionálních projektech. *Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-západ*¹⁰ je tvořen v současnosti 14 obcemi ve východní části okresu Opava a nalézá se na části historického území Hlučínska. Jedná se o obce spadající pod SO ORP¹¹ Kravaře (*Kravaře, Kobeřice, Rohov, Strahovice, Sudice, Štěpánkovice, Třebom*). A v prosinci 2006 se připojily obce *Bolatice a Chuchelná*. Dále zde patří 5 obcí, které spadají pod SO ORP Opava. Jmenovitě se jedná o *Hněvošice, Chlebičov, Oldřišov, Služovice a Velké Hoštice* (Hlučínsko – západ).

¹⁰ *Dále jen SOMH-Z.*

¹¹ *Správní obvod obce s rozšířenou působností.*

4.1.1 Vývoj pracovní migrace (dojížd'ky za prací) od roku 1991 do 2011 za jednotlivé obce

Ačkoliv SOMH-Z vzniklo až v roce 2001, v analýze dat o pracovní migraci začnu již v roce 1991 a jednotlivé obce zde budu řadit tak, jako by již sdružení existovalo. Stejný postup zvolím při rozboru SOMH-V.

V současnosti jsou v kravařském regionu výrazně zastoupeny podniky zpracovatelského průmyslu, jako například společnost LANEX a PF PLASTY, které vytváří dohromady přes 500 pracovních míst, a podniky zaměřené na zemědělskou prvovýrobu. Což má zásadní vliv jak na pracovní migraci, tak na nezaměstnanost (MPSV, zpráva o okrese Opava, s. 7).

Z obce Bolatice v roce 1991 a 2001 vyjíždělo v průměru 55 % ekonomicky aktivních obyvatel především do jiné obce okresu. Zároveň se několikanásobně zvýšila mezinárodní pendlerská pracovní migrace, kdy v roce 2011 vyjíždělo již 2,2 % ekonomicky aktivních obyvatel do zahraničí. Hlavní směr pracovní migrace se v průběhu desetiletí změnil z Ostravy na Opavu. Velký vliv na zaměstnanost má firma LANEX, která v současné době zaměstnává na 620 zaměstnanců (Lanex) a je významným zdrojem pracovních příležitostí pro bolatické obyvatele.

Tabulka č. 1: Pracovní migrace v Bolaticích

BOLATICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	2127		2132	2236
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	907	Do jiné obce okresu	807	387
Do jiných okresů	531	Do jiného okresu kraje	287	173
		Do jiného kraje	43	20
Do zahraničí	2	Do zahraničí	26	49
Celkem	1440	Celkem	1163	805
Hlavní směr dojížd'ky	Ostrava	Hlavní směr dojížd'ky	Opava	
Počet	488	Počet	275	

Zdroj: Pracovní migrace.

Z předložených dat uvedených v tabulce č. 2 vyplývá, že převažující směr pracovní migrace se oproti roku 1991 změnil z Ostravy na Opavu. Výše zmíněná továrna PF PLASTY sídlí právě v Chuchelné a poskytuje obyvatelům pracovní příležitosti, tudíž je míra pracovní migrace mimo obec necelých 40%. V současné době dále narůstá mezinárodní pracovní migrace pendlerského typu.

Tabulka č. 2: Pracovní migrace v Chuchelné

CHUCHELNÁ	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	658		656	664
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	166	Do jiné obce okresu	196	138
Do jiných okresů	94	Do jiného okresu kraje	41	41
		Do jiného kraje	13	9
Do zahraničí	0	Do zahraničí	8	19
Celkem	260	Celkem	258	207
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	78	Počet	71	

Zdroj: Pracovní migrace.

Kobeřice patří mezi obce s nedostatkem pracovních příležitostí, kdy jedinou větší firmou je GYPSTREND¹², jež zaměstnává kolem 80 zaměstnanců (Gypstrend). Proto nadpoloviční většina obyvatel dojíždí do jiných obcí okresu, zejména do Opavy. I mezinárodní pendlerská pracovní migraci je díky blízkosti hranice na vzestupu.

V přítomnosti zde působí mimo GYPSTRENDu 53 drobných firem s malým počtem zaměstnanců¹³ (Risy).

¹² Firma na zpracování sádrovce.

¹³ 44 podniků s počtem zaměstnanců do 9 osob, 9 podniků s počtem zaměstnanců do 50 osob.

Tabulka č. 3: Pracovní migrace v Kobeřicích

<u>KOBEŘICE</u>	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	1560		1554	1636
	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>			
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	733	Do jiné obce okresu	694	342
Do jiných okresů	327	Do jiného okresu kraje	179	128
		Do jiného kraje	24	15
Do zahraničí	0	Do zahraničí	24	38
Celkem	1060	Celkem	921	523
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	336	Počet	305	

Zdroj: Pracovní migrace.

Rovněž ekonomicky aktivní obyvatelé Kravař v nadpoloviční většině vyjíždí do zaměstnání do jiných obcí okresu, zejména do Opavy, která je od Kravař vzdálená pouhých 10 kilometrů. Nezanedbatelnou část pracovní migrace tvoří mezinárodní pendlerská migrace.

Tabulka č. 4: Pracovní migrace v Kravařích

<u>KRAVAŘE</u>	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	3271		3192	3282
	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>			
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	1682	Do jiné obce okresu	1306	619
Do jiných okresů	613	Do jiného okresu kraje	250	168
		Do jiného kraje	50	24
Do zahraničí	11	Do zahraničí	92	93
Celkem	2306	Celkem	1698	904
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	1197	Počet	890	

Zdroj: Pracovní migrace.

Obyvatelé Sudice, přestože je jejich obec značně geograficky vzdálená nejen od Ostravy, ale i od Opavy, díky nedostatku větších firem¹⁴,

¹⁴ Existuje zde jen 11 drobných firem (Rysi).

kteře by jim poskytly pracovní příležitost, přeci jen musí za práci do těchto oblastí dojíždět. Sudice zároveň patří mezi hlučínské obce s nejvyšší nezaměstnaností.

Tabulka č. 5: Pracovní migrace v Sudicích

<u>SUDICE</u>	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	303		331	328
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	151	Do jiné obce okresu	134	67
Do jiných okresů	84	Do jiného okresu kraje	45	21
		Do jiného kraje	10	4
Do zahraničí	0	Do zahraničí	8	9
Celkem	235	Celkem	197	101
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	77	Počet	38	

Zdroj: Pracovní migrace.

Přes dvě třetiny obyvatel Štěpánkovic vyjíždí do zaměstnání mimo svoji obec, přičemž jedna třetina vyjíždí do Opavy. Je zde malý počet firem, které mají maximálně 30 zaměstnanců, což samozřejmě nepokryje pracovní poptávku. V současnosti zhruba 2 % vyjíždí do zahraničí.

Tabulka č. 6: Pracovní migrace v Štěpánkovicích

<u>ŠTĚPÁNKOVICE</u>	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	1458		1528	1539
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	870	Do jiné obce okresu	870	413
Do jiných okresů	228	Do jiného okresu kraje	143	89
		Do jiného kraje	26	18
Do zahraničí	4	Do zahraničí	20	30
Celkem	1102	Celkem	1059	550
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	505	Počet	487	

Zdroj: Pracovní migrace.

Strahovice patří mezi hlučínské obce s největším počtem obyvatel dojíždějících za prací mimo obec, což se týká více jak 80 % lidí. Soudím, že je poměrně zajímavé, že i přestože je Opava o 15 kilometrů blíže než Ostrava, dává ekonomicky aktivní obyvatelstvo přednost dojížděče do Ostravy.

Tabulka č. 7: Pracovní migrace v Strahovicích

STRAHOVICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	436		415	440
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	277	Do jiné obce okresu	251	104
Do jiných okresů	115	Do jiného okresu kraje	60	36
		Do jiného kraje	5	3
Do zahraničí	1	Do zahraničí	1	8
Celkem	393	Celkem	317	151
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	103	Počet	53	

Zdroj: Pracovní migrace.

Rohov patří taktéž mezi menší obce, kde více jak dvě třetiny migrují za prací do především do jiných obcí v okrese. Díky lokaci na hranici republiky obyvatelé rovněž dojíždějí do zahraničí. Hlavním centrem dojížděky je město Opava.

Tabulka č. 8: Pracovní migrace v Rohově

ROHOV	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	297		297	310
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	173	Do jiné obce okresu	173	60
Do jiných okresů	63	Do jiného okresu kraje	25	14
		Do jiného kraje	3	2
Do zahraničí	1	Do zahraničí	4	6
Celkem	237	Celkem	205	82
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	59	Počet	48	

Zdroj: Pracovní migrace.

Poslední obcí z SO ORP Kravaře je Třebom. Tato malinká vesnička s 216 obyvateli leží v cípu republiky a větší města nabízející pracovní uplatnění jsou pro obyvatele značně nedostupná, přesto těm, kteří mají štěstí najít práci, nezbyvá, než dojíždět do Ostravy či Opavy. Není proto divu, že Třebom má nejvyšší průměrnou míru nezaměstnanosti ze všech obcí Hlučínska.

Tabulka č. 9: Pracovní migrace v obci Třebom

TŘEBOM	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	116		79	95
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	48	Do jiné obce okresu	34	17
Do jiných okresů	32	Do jiného okresu	6	9
		Do jiného kraje	0	0
Do zahraničí	0	Do zahraničí	1	2
Celkem	80	Celkem	41	28
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	27	Počet	13	

Zdroj: Pracovní migrace.

Nyní se zaměřím na 5 obcí patřících do SOMH-Z ze SO ORP Opava. Vyjížděka obyvatel Hněvošic za prací a občanskou vybaveností je jednoznačně orientována na Opavu, část ekonomicky aktivních obyvatel dojíždí do zaměstnání do Kobeřic do sádrovcového dolu firmy Gypstrend, ojedinele do Oldřišova (*zemědělská výroba - Obchodní družstvo vlastníků Oldřišov*) a do Ostravy (Hněvošice).

Tabulka č. 10: Pracovní migrace v Hněvošicích

HNĚVOŠICE	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	467		508	508
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	349	Do jiné obce okresu	319	151
Do jiných okresů	61	Do jiného okresu kraje	18	21
		Do jiného kraje	5	4
Do zahraničí	0	Do zahraničí	5	13
Celkem	410	Celkem	347	189
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	270	Počet	251	

Zdroj: Pracovní migrace.

Pracovní migrace ekonomicky aktivního obyvatelstva z Chlebičova jednoznačně směřuje do Opavy, ve které nalézá téměř 80 % zaměstnání. Chlebičov patří mezi obce Hlučínska s největším počtem dojíždějících do zaměstnání mimo obec, neboť v obci působí jen 13 (Risy) drobných firem.

Tabulka č. 11: Pracovní migrace v Chlebičově

CHLEBIČOV	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	563		514	523
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	442	Do jiné obce okresu	338	240
Do jiných okresů	62	Do jiného okresu kraje	19	22
		Do jiného kraje	6	8
Do zahraničí	0	Do zahraničí	3	8
Celkem	504	Celkem	366	278
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	385	Počet	279	

Zdroj: Pracovní migrace.

Pracovní migrace obyvatelstva Oldřišova rovněž směřuje především do Opavy, která je od obce vzdálená necelých 10 kilometrů. Jen malá část

lidí odchází do jiného kraje a povětšinou zůstávají v okrese. I zde dochází k postupnému navyšování mezinárodní pendlerské pracovní migrace.

Tabulka č. 12: Pracovní migrace v Oldřišově

OLDŘIŠOV	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	614		676	640
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	420	Do jiné obce okresu	388	181
Do jiných okresů	29	Do jiného okresu kraje	17	10
		Do jiného kraje	8	7
Do zahraničí	1	Do zahraničí	2	9
Celkem	450	Celkem	415	207
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	373	Počet	323	

Zdroj: Pracovní migrace.

Služovice se stejně jako Chlebičov a Strahovice řadí k obcím, kde přes 80 % lidí dojíždí do práce mimo obec a jako ve většině obcí SOMH-Z převažuje směr pracovní migrace k opavským podnikům. Mezinárodní pendlerská pracovní migrace v současnosti činí téměř 3 %, což je oproti roku 1991 obrovský nárůst vzhledem ke skutečnosti, že tehdy nikdo nedojížděl za prací do zahraničí.

Tabulka č. 13: Pracovní migrace v Služovicích

SLUŽOVICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	387		403	442
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	308	Do jiné obce okresu	273	150
Do jiných okresů	23	Do jiného okresu kraje	16	4
		Do jiného kraje	5	4
Do zahraničí	0	Do zahraničí	1	12
Celkem	331	Celkem	295	170
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	253	Počet	206	

Zdroj: Pracovní migrace.

Poslední obcí, která patří k SOMH-Z, jsou Velké Hoštice. Vzhledem ke skutečnosti, že tato obec téměř sousedí s Opavou, není překvapením, že pracovní migrace směřuje právě zde.

Tabulka č. 14: Pracovní migrace ve Velkých Hošticích

VELKÉ HOŠTICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	802		820	900
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	540	Do jiné obce okresu	491	242
Do jiných okresů	116	Do jiného okresu kraje	49	38
		Do jiného kraje	19	4
Do zahraničí	1	Do zahraničí	15	16
Celkem	657	Celkem	574	300
Hlavní směr dojížděky	Opava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	443	Počet	366	

Zdroj: Pracovní migrace.

4.1.2 Nezaměstnanost jednotlivých obcí SOMH-Z

Následující tabulka shrnuje nezaměstnanost jednotlivých obcí SOMH-Z za období 1998 – 2004 a srovnává údaje za Moravskoslezský kraj a Českou republiku.

Tabulka č. 15: Nezaměstnanost v obcích SOMH-Z 1998–2004

Hlučínsko západ	Nezaměstnanost k 31. 12. v %			Průměrná míra nezaměstnanosti za celý rok v %			
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SO ORP Kravaře							
Bolatice	6,79	7,53	8,37	8,68	9,94	10,93	9,90
Chuchelná	8,66	9,45	8,50	10,52	9,91	9,76	12,04
Kobeřice	6,35	9,66	7,68	10,17	11,78	12,36	10,68
Kravaře	8,33	10,58	10,58	10,71	11,62	13,66	13,91
Sudice	8,56	10,09	11,31	14,50	14,20	16,01	14,20
Štěpánkovice	7,94	8,55	9,78	10,34	11,98	12,63	12,24
Strahovice	7,20	7,20	8,68	9,88	9,88	10,84	12,77
Rohov	8,52	9,51	11,15	10,77	10,10	11,45	11,45
Třebom	16,05	16,05	22,22	25,32	32,91	35,44	24,05
SO ORP Opava							
Hněvošice	5,81	5,81	7,26	7,28	9,65	10,43	12,01
Chlebičov	9,43	8,64	7,07	9,14	10,12	9,92	10,89
Oldřišov	8,36	9,25	8,81	9,02	9,76	10,95	11,09
Služovice	9,95	8,71	8,71	9,18	13,65	13,90	12,90
Velké Hoštice	6,98	7,61	8,35	10,24	9,02	10,98	11,95
<i>Průměrná míra nezaměstnanosti za všechny obce</i>	8,50	9,19	9,89	11,13	12,47	13,52	12,86
<i>Moravskoslezský kraj</i>	10,1	13,0	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5
<i>ČR</i>	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3

Zdroj: Nezaměstnanost 1998–2004

Z mnou doložených dat je patrné, že nezaměstnanost sužuje obce SOMH-Z více, než kdekoli v České republice. V období let 1998 až 2004 bylo nejvíce nezaměstnaných v obci Třebom, kde průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2003 celých 35,5%, což činí téměř pětinasobek průměrné míry nezaměstnanosti v České republice. Při srovnání s Moravskoslezským krajem nejsou procentuální hodnoty tak diametrálně odlišné, což je zapříčiněno celkově dlouhodobě vysokou mírou nezaměstnanost. Avšak ve srovnání s průměrnou mírou nezaměstnanosti jsou tato čísla velmi vysoká. Následující tabulka shrnuje období 2005 až 2011.

Tabulka č. 16: Nezaměstnanost v obcích SOMH-Z 2005–2011

Hlučínsko západ	Průměrná míra nezaměstnanosti za celý rok v %						
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SO ORP Kravaře							
Bolatice	11,87	10,46	8,72	7,97	10,83	12,62	10,55
Chuchelná	11,89	9,60	8,38	6,86	10,98	13,26	7,16
Kobeřice	12,29	11,26	9,59	9,85	13,77	16,02	12,87
Kravaře	14,19	13,78	10,65	10,24	14,25	15,38	13,88
Sudice	17,22	16,01	11,48	11,48	20,85	20,24	15,71
Štěpánkovice	12,57	10,86	10,21	9,49	12,89	13,74	13,29
Strahovice	12,77	10,36	10,84	9,16	11,81	12,77	13,25
Rohov	12,12	11,45	10,77	10,77	11,45	17,17	15,49
Třebom	30,38	37,97	37,97	32,91	31,65	31,65	27,85
SO ORP Opava							
Hněvošice	8,86	8,66	7,87	7,68	8,66	10,83	10,24
Chlebičov	10,51	8,37	9,14	7,59	9,34	13,81	13,62
Oldřívov	14,20	12,43	10,21	7,25	11,39	11,54	12,13
Služovice	14,64	12,16	10,92	8,19	14,89	12,90	12,66
Velké Hoštice	11,83	9,39	8,66	6,46	9,39	11,59	10,37
<i>Průměrná míra nezaměstnanosti za všechny obce</i>	13,97	13,06	11,82	10,42	13,72	15,25	13,50
<i>Moravskoslezský kraj</i>	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7	10,2	9,3
ČR	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7

Zdroj: Nezaměstnanost 2004–2011

Z dat vyplývá, že ačkoliv se průměrná nezaměstnanost za Českou republiku postupně snižuje (*nebudeme-li zahrnovat prudké snížení v letech 2007 a 2008*) a v Moravskoslezském kraji dochází rovněž k mírnému zlepšení oproti roku 2005, hlučínské obce vykazují stále vysokou průměrnou míru nezaměstnanosti a situace se k lepšímu nezměnila. K výraznému výkyvu došlo pouze v roce 2009, nicméně srovnáme-li toto zlepšení s Českou republikou v témže roce, není to nic překvapivé. Nejhuře jsou na tom obce Třebom, jejíž průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla v letech 2006 a 2007 hodnoty téměř 38 %, a obec Sudice, kde se hodnota vyšplhala v letech 2009 a 2010 k 21 %. Naopak nejlépe se daří zaměstnat lidem z Chuchelné, přičemž v roce 2011 zde bylo 7,16 % nezaměstnaných.

4.2 Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-východ

V lednu 2002 vznikl *Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko-východ*. Předmětem činnosti je rovněž jako u Svazku obcí mikroregionu Hlučínsko – západ rozšíření, zlepšení a prohloubení hospodářské, kulturní a jiné spolupráce mezi členy. Patří zde 15 obcí z SO ORP Hlučín. Jedná se o obce *Bělá, Bohuslavice, Darkovice, Děhylov, Dobroslavice, Dolní Benešov, Hať, Hlučín, Kozmice, Ludgeřovice, Markvartovice, Pišť, Šilheřovice, Vřesina, Závada* (Hlučínsko – východ).

4.2.1 Vývoj pracovní migrace (dojížd'ky za prací) od roku 1991 do 2011 za jednotlivé obce

Mezi největší zaměstnavatele v Hlučínském regionu patří zejména strojírenské společnosti působící v Dolním Benešově, jako Slévárna Dolní Benešov, s.r.o., společnost MSA, a.s. či ARMATURY Group a.s. I přes existenci těchto podniků je míra nezaměstnanosti a pracovní migrace značně ovlivňována vývojem zaměstnanosti v podnicích ostravské průmyslové aglomerace, se kterou bezprostředně hlučínská oblast sousedí (MPSV, zpráva o okresu Opava, s. 7).

V Bohuslavicích je několik menších firem (*z nichž největší je Valko Doprava a společnost Pedotherm*), ale přesto velká část obyvatel dojíždí do Ostravy. Mezinárodní pracovní migrace zde není příliš rozvinutá a v roce 2011 dokonce došlo ke snížení počtu osob pracujících v zahraničí, což je ve srovnání s jinými hlučínskými obcemi nezvyklé, neboť v drtivé většině se dojížd'ka do zahraničí zvyšuje.

Tabulka č. 17: Pracovní migrace V Bohuslavicích

BOHUSLAVICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
		727		752
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	338	Do jiné obce okresu	311	158
Do jiných okresů	238	Do jiného okresu kraje	154	108
		Do jiného kraje	8	8
Do zahraničí	1	Do zahraničí	12	7
Celkem	577	Celkem	485	281
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	224	Počet	143	

Zdroj: Pracovní migrace.

Dolní Benešov díky výše zmíněným firmám nevykazuje tak velkou míru pracovní migrace, jako obce bez větších podniků. Přesto i zde obyvatelé za prací dojíždí. V roce 1991 byla hlavním městem pracovní dojížděky Ostrava, ale v roce 2001 se hlavní směr pracovní migrace přesunul do Opavy. Postupně se také zvyšuje mezinárodní pendlerská pracovní migrace.

Tabulka č. 18: Pracovní migrace v Dolním Benešově

DOLNÍ BENEŠOV	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
		2339		2201
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	471	Do jiné obce okresu	652	305
Do jiných okresů	468	Do jiného okresu kraje	281	210
		Do jiného kraje	33	17
Do zahraničí	0	Do zahraničí	18	19
Celkem	939	Celkem	984	551
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Opava	
Počet	427	Počet	265	

Zdroj: Pracovní migrace.

Pracovní migrace mimo obec v Hlučíně postupně klesá, zatímco v roce 1991 dojíždělo za prací 72 % obyvatel, o 10 let později, v roce 2001,

kles počet o celých 20%. Ročník 2011 je díky metodické změně nemožné zatím interpretovat.

Pokles mimoobecní dojížděky je do jisté míry zapříčiněn také programem na podporu podnikání a zaměstnanosti ve městě. V roce 2006 Rada města Hlučín zřídila Komisi pro zaměstnání a podporu podnikání, která představuje významnou zpětnou vazbu pro město v oblasti vývoje zaměstnanosti a pracovních příležitostí ve městě (Hlučín.cz). V roce 2011 existovalo na Hlučínsku 249 mikropodniků¹⁵, 50 malých podniků¹⁶ a 11 středních podniků¹⁷ (Risy).

Tabulka č. 19: Pracovní migrace v Hlučíně

HLUČÍN	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	8828		7013	6467
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	821	Do jiné obce okresu	493	249
Do jiných okresů	5571	Do jiného okresu kraje	3000	1771
		Do jiného kraje	113	54
Do zahraničí	6	Do zahraničí	27	33
Celkem	6398	Celkem	3633	2107
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	5337	Počet	2687	

Zdroj: Pracovní migrace.

V roce 1991 pracovně migrovalo na 90 % obyvatel, ale v roce 2001 se podíl pracovně migrujících ekonomicky aktivních snížil na necelých 70 %. Přestože jsou Ludgeřovice poměrně početnou obcí se sídlem řady malých firem, které exportují i do zahraničí (*TARRA pyrotechnik, HP trend, oil TEAM, SAPPEX TRADE, ...*), míra pracovní migrace je velmi vysoká, přičemž hlavní cíl dojížděky představuje Ostrava. Ludgeřovice leží dál od hranic, a ačkoliv se mezinárodní pendlerská pracovní migrace

¹⁵ Do 9 zaměstnanců

¹⁶ Do 49 zaměstnanců

¹⁷ Do 249 zaměstnanců

postupně zvyšuje, představuje zanedbatelné procento v poměru k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu.

Tabulka č. 20: Pracovní migrace v Ludgeřovicích

LUDGEŘOVICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	2266		2190	2291
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	171	Do jiné obce okresu	187	97
Do jiných okresů	1876	Do jiného okresu kraje	1281	728
		Do jiného kraje	31	12
Do zahraničí	2	Do zahraničí	6	11
Celkem	2049	Celkem	1505	848
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	1799	Počet	1155	

Zdroj: Pracovní migrace.

Hlavní směr pracovní migrace představuje v obci Markvartovice Ostrava a proto více jak polovina ekonomicky aktivních dojíždí do zaměstnání do jiného okresu kraje. V roce 2011 bylo v obci na 303 podnikatelů, 24 mikropodniků a 6 malých podniků (Risy).

Tabulka č. 21: Pracovní migrace v Markvartovicích

MARKVARTOVICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	841		857	909
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	61	Do jiné obce okresu	120	50
Do jiných okresů	690	Do jiného okresu kraje	481	269
		Do jiného kraje	12	5
Do zahraničí	0	Do zahraničí	2	8
Celkem	751	Celkem	615	332
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	643	Počet	434	

Zdroj: Pracovní migrace.

Přestože se v průběhu let pracovní migrace z Píště do Ostravy snížila téměř na polovinu, stále představuje cílové město pro necelou třetinu ekonomicky aktivních obyvatel. V obci je na 352 podnikatelů, 32 mikropodniků, 6 malých podniků (*např. pekařství GOBE*) a 2 střední podniky (*FICHNA Hudeček*). Mezinárodní pendlerská pracovní migrace se v této obci pozvolna navyšuje. (Risy)

Tabulka č. 22: Pracovní migrace v obci Píšť

PÍŠŤ	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	1058		1023	1021
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	239	Do jiné obce okresu	311	116
Do jiných okresů	589	Do jiného okresu kraje	327	204
		Do jiného kraje	17	14
		Do zahraničí	7	9
Do zahraničí	1	Do zahraničí	7	9
Celkem	829	Celkem	662	343
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	576	Počet	302	

Zdroj: Pracovní migrace.

Ač v obci Šilheřovice mírně poklesla pracovní migrace do Ostravy, představuje toto město stále výrazný zdroj pracovního uplatnění. Díky umístění obce převažuje dojížděka za prací mimo okres, ale do jiného kraje dojíždí minimum pracovníků.

Tabulka č. 23: Pracovní migrace v Šilheřovicích

ŠILHEŘOVICE	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	805		762	790
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	67	Do jiné obce okresu	64	42
Do jiných okresů	530	Do jiného okresu kraje	358	200
		Do jiného kraje	9	9
Do zahraničí	0	Do zahraničí	6	10
Celkem	597	Celkem	437	261
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	416	Počet	272	

Zdroj: Pracovní migrace.

I přes 30 kilometrovou vzdálenost obyvatelé obce Bělá dojíždí za prací do Ostravy. Rovněž v roce 2011 prudce stoupl počet lidí, kteří za prací migrují do zahraničí. Přestože je jich pouze 11, vzhledem k počtu ekonomicky aktivních obyvatel tvoří téměř 4 % dojíždějících, což vzhledem k ostatním obcím není nejméně.

Tabulka č. 24: Pracovní migrace v obci Bělá

BĚLÁ	Ekonomicky aktivní celkem:			
	350		323	308
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	123	Do jiné obce okresu	126	33
Do jiných okresů	195	Do jiného okresu kraje	80	48
		Do jiného kraje	6	6
Do zahraničí	1	Do zahraničí	1	11
Celkem	319	Celkem	213	98
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	186	Počet	143	

Zdroj: Pracovní migrace.

V Kozmicích, jež byly do roku 1993 součástí Hlučína, převažuje pracovní migrace zejména do jiných obcí okresu. V těsném závěsu se drží

migrace do jiného okresu kraje, kdy opět hlavní směr dojížděky představuje Ostrava.

Tabulka č. 25: Pracovní migrace v Kozmicích

KOZMICE	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
			874	868
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	<i>Do roku 1993 součást Hlučína</i>	Do jiné obce okresu	327	157
Do jiných okresů		Do jiného okresu kraje	248	119
Do zahraničí		Do jiného kraje	8	8
Celkem		Do zahraničí	3	15
Hlavní směr dojížděky		Celkem	586	299
Počet		Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
		Počet	224	

Zdroj: Pracovní migrace.

Závada patří spolu s Třebomí k obcím s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v oblasti Hlučínska a pracovní migrace směřuje převážně do Ostravy. V roce 2011 došlo k prudkému nárůstu mezinárodní pendlerské pracovní migrace.

Tabulka č. 26: Pracovní migrace v obci Závada

ZÁVADA	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	266		272	277
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	120	Do jiné obce okresu	100	57
Do jiných okresů	119	Do jiného okresu kraje	82	34
Do zahraničí		Do jiného kraje	2	5
Celkem	0	Do zahraničí	0	6
Hlavní směr dojížděky	239	Celkem	184	102
Počet	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
	113	Počet	72	

Zdroj: Pracovní migrace.

Obec Hať leží přibližně 7 kilometrů od města Hlučín a necelých 20 jižně od města Ostravy. Obě tato města významně ovlivňují život obce, jelikož v nich nachází zaměstnání převážná část obyvatel obce (Hať). Jelikož se obec nachází vedle hraničního přechodu s Polskem, je pochopitelné, že mezinárodní pendlerská pracovní migrace vzrostla během dvaceti let z nuly na 18 pendlujících občanů.

Tabulka č. 27: Pracovní migrace v obci Hať

HAŤ	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	1231		1175	1264
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	122	Do jiné obce okresu	189	103
Do jiných okresů	834	Do jiného okresu kraje	561	351
		Do jiného kraje	15	7
Do zahraničí	0	Do zahraničí	7	18
Celkem	956	Celkem	772	479
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	726	Počet	473	

Zdroj: Pracovní migrace.

Hlavním směrem dojížděky do zaměstnání je jako v drtivé většině obcí SOMH-V Ostrava. Počet dojíždějících do zahraničí je nízký stejně jako počet dojíždějících do jiného kraje.

Tabulka č. 28: Pracovní migrace v Darkovicích

DARKOVICE	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:			
	596		580	617
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	101	Do jiné obce okresu	107	62
Do jiných okresů	448	Do jiného okresu kraje	302	174
		Do jiného kraje	12	3
Do zahraničí	0	Do zahraničí	0	3
Celkem	549	Celkem	421	242
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	424	Počet	273	

Zdroj: Pracovní migrace.

Stejně jako Darkovice Děhylov patří mezi obce, v nichž není téměř žádná mezinárodní pendlerská pracovní migrace, avšak oproti Darkovicím, kde v roce 2011 vyjžděli do zahraničí 3 osoby, se až na jednoho evidovaného pendlera drží na obec na nule a dává přednost dojížděce do Ostravy.

Tabulka č. 29: Pracovní migrace v obci Děhylov

DĚHYLOV	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	355		335	339
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	47	Do jiné obce okresu	34	16
Do jiných okresů	242	Do jiného okresu kraje	191	94
		Do jiného kraje	7	4
Do zahraničí	0	Do zahraničí	1	0
Celkem	289	Celkem	233	114
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	234	Počet	177	

Zdroj: Pracovní migrace.

V obci Vřesina převažuje pracovní migrace směřující do Ostravy, neboť zde působí především mikropodniky, které nemohou poskytnout dostatek pracovních příležitostí.

Tabulka č. 30: Pracovní migrace v obci Vřesina

VŘESINA	<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>			
	645		624	742
<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):</i>				
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	123	Do jiné obce okresu	151	71
Do jiných okresů	450	Do jiného okresu kraje	291	197
		Do jiného kraje	8	10
Do zahraničí	1	Do zahraničí	2	5
Celkem	574	Celkem	452	283
Hlavní směr dojížděky	Ostrava	Hlavní směr dojížděky	Ostrava	
Počet	441	Počet	264	

Zdroj: Pracovní migrace.

Poslední obcí jsou Dobroslavice, které byly až do roku 1993 součástí Hlučína. Pracovní migrace této obce směřuje převážně do jiného okresu kraje, zejména do Ostravy. Dojíždka do zahraničí není v této obci příliš rozvinuta.

Tabulka č. 31: Pracovní migrace v Dobroslavicích

DOBROSLAVICE		<i>Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem:</i>		
			346	363
		Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání mimo obec (počet mužů i žen celkem):		
Rok:	1991		2001	2011
V rámci okresu	<i>Do roku 1993 součást Hlučína</i>	Do jiné obce okresu	30	12
Do jiných okresů		Do jiného okresu kraje	203	151
		Do jiného kraje	14	5
Do zahraničí		Do zahraničí	2	2
Celkem		Celkem	249	170
Hlavní směr dojíždky		Hlavní směr dojíždky	Ostrava	
Počet		Počet	187	

Zdroj: Pracovní migrace.

4.2.2 Nezaměstnanost jednotlivých obcí SOMH-V

Následující tabulka shrnuje nezaměstnanost jednotlivých obcí za období 1998 – 2004 a srovnává údaje za Moravskoslezský kraj a Českou republiku.

Tabulka č. 32: Nezaměstnanost obcí SOMH-V 1998–2004

Hlučínsko - východ (SO ORP Hlučín)	Nezaměstnanost k 31.12. v %			Průměrná míra nezaměstnanosti za celý rok v %			
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Rok							
Bohuslavice	7,86	10,16	11,11	10,64	10,51	11,57	11,17
Dolní Benešov	7,48	9,30	10,13	10,45	12,77	12,81	12,22
Hlučín	12,45	15,55	15,90	14,76	15,33	16,50	15,47
Ludgeřovice	8,94	12,34	12,20	11,19	13,01	13,20	12,28
Markvartovice	11,8	12,41	14,60	13,07	13,65	15,29	12,95
Píšť	8,41	10,91	10,71	13,10	13,98	13,39	12,32
Šilheřovice	10,85	13,36	13,62	13,78	14,57	14,70	14,44
Bělá	11,67	14,20	15,77	18,27	14,86	16,10	17,03
Kozmice	10,13	12,25	11,66	13,50	13,27	14,42	11,44
Závada	15,93	18,52	15,56	18,38	16,91	21,32	18,01
Hať	12,00	16,36	18,13	17,19	17,19	16,43	15,40
Darkovice	7,98	10,95	12,80	12,59	12,24	10,17	12,59
Děhylov	6,02	11,45	7,83	8,66	6,57	9,85	10,75
Vřesina	11,80	12,95	11,64	13,46	12,66	11,54	12,50
Dobroslavice	9,45	11,28	13,11	11,85	10,98	11,56	10,98
<i>Průměrná míra nezaměstnanosti za všechny obce</i>	10,18	12,80	13,00	13,39	13,24	13,92	13,30
<i>Moravskoslezský kraj</i>	10,1	13,0	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5
ČR	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3

Zdroj: Nezaměstnanost 1998–2004.

Nejmenší míru nezaměstnanosti vykazuje obec Děhylov, která měla v roce 1998 o půl % lepší výsledek, než průměr za Českou republiku. Avšak o rok později nezaměstnanost prudce stoupla a Děhylov se zařadil mezi ostatní obce s nadprůměrnou nezaměstnaností. Nicméně je to jediná obec, která takového „pracovního úspěchu“ dosáhla, neboť všechny ostatní obce jsou ve všech udaných letech vysoce nad republikovým průměrem. Pomyslný žebříček v nezaměstnanosti vede obec Závada a ani Hať, Bělá a Hlučín na tom nejsou nejlépe, neboť nejen že převyšují republikový průměr, ale rovněž převyšují i hodnoty Moravskoslezského kraje.

Následující tabulka ukáže, že situace se v posledních letech začíná mírně zlepšovat.

Tabulka č. 33: Nezaměstnanost obcí SOMH-V 2005–2011

Hlučínsko - východ (SO ORP Hlučín)	Průměrná míra nezaměstnanosti za celý rok v %						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rok							
Bohuslavice	9,71	10,51	7,05	6,78	9,31	8,64	9,57
Dolní Benešov	11,45	10,45	7,63	6,72	11,18	11,00	10,22
Hlučín	14,27	12,19	8,95	8,11	10,98	11,86	10,37
Ludgeřovice	11,23	9,41	7,63	6,58	9,36	9,73	8,17
Markvartovice	12,25	10,97	8,98	8,40	9,57	10,97	9,80
Píšť	10,46	8,21	6,74	6,55	9,09	8,41	8,41
Šilheřovice	12,07	9,58	9,58	7,22	10,76	11,02	9,97
Bělá	15,79	12,07	8,36	7,43	11,76	14,86	15,17
Kozmice	11,67	11,10	9,15	7,32	10,76	11,10	10,53
Závada	16,18	11,03	12,50	9,93	12,87	13,60	12,87
Hať	13,19	12,09	8,00	7,06	9,11	11,83	9,11
Darkovice	10,86	8,79	8,10	6,21	9,48	9,66	9,48
Děhylov	10,15	9,55	5,97	5,97	7,46	9,55	8,66
Vřesina	12,98	10,90	9,29	5,29	9,29	9,62	10,26
Dobroslavice	10,12	8,09	7,80	6,36	7,23	7,80	6,65
<i>Průměrná míra nezaměstnanosti za všechny obce</i>	12,16	10,33	8,38	7,06	9,88	10,64	9,95
<i>Moravskoslezský kraj</i>	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7	10,2	9,3
ČR	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7

Zdroj: Nezaměstnanost 2005–2011.

Průměrná nezaměstnanost se nepatrně snižuje, ale přesto je stále vysoká, neboť žádné z obcí se za uvedené období nepodařilo dosáhnout republikového průměru. Obce Děhylov, Dobroslavice, Píšť a Ludgeřovice dlouhodobě udržují průměrnou míru nezaměstnanosti pod hodnotami za Moravskoslezský kraj. Naopak obec Závada dlouhodobě převyšuje nejen Českou republiku, ale i Moravskoslezský kraj.

4.3 Shrnutí

V posledních dvaceti letech jsou obyvatelé hlučínského regionu nuceni stejně jako v historii za prací migrovat. Převažuje zejména vnitřní pracovní migrace dočasného rázu. Avšak ani mezinárodní pendlerská pracovní migrace není zanedbatelná. Jak uvádí portál Migraceonline, přestože Hlučínsko s Německem již dávno nesousedí, lidé vyjíždějí

do zahraničí dávají přednost právě Německu (*i díky vzdálenějším příbuzným, kteří v Německu žijí*). V současnosti Hlučíňané hojně využívají možnosti obnovit si německé občanství, aniž by ztratili občanství české, což jim usnadňuje získání práce na německém pracovním trhu. Nárok na znovunabytí německého občanství mohou získat ti, kteří prokáží německý původ z linie rodiny do roku 1914 (Migraceonline).

Zatímco většina obyvatel SOMH-V (*s výjimkou Dolního Benešova*) dává přednost, především díky větší blízkosti, průmyslové aglomeraci Ostrava, lidé z SOMH-Z preferují Opavu. I v obcích Bolatice, Chuchelná, Sudice a Třebom, kde byla v roce 1991 hlavním cílem pracovní migrace Ostrava, nakonec v roce 2001 převážila dojíždka za prací do Opavy. Ale i SOMH-Z má svoji výjimku, kterou jsou Strahovice, poněvadž zde převažuje pracovní migrace do Ostravy. Jako v celém Moravskoslezském kraji je i na Hlučínsku dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti.

Stejně jako v průběhu historie, i nyní většina obyvatel nachází obživu především v průmyslu a stavebnictví. V kontrastu s rokem 1991 se pouze výrazněji snížil počet zaměstnaných v zemědělství (ČSÚ).

Závěr

Domnívám se, že ve své práci jsem na základě vypátraných statistických a historických údajů dokázala, že Hlučíňané by byli jistě zastánci Ralpa Dahrendorfa, neboť na Hlučínsku byl práce vždy nedostatek a lidé museli za prací různě daleko migrovat.

Za vlády Přemyslovců na Hlučínsku převládala pracovní migrace vnitřní trvalého rázu a posléze docházelo k pracovní migraci kyvadlové a sezónní. V roce 1526 nastoupili na český trůn Habsburkové. Nespokojenost s habsburskou vládou se naplno projevila v Třicetileté válce, která ovšem ve svých důsledcích významně ovlivnila vývoj pracovních poměrů Hlučínska, protože notné ztráty na životech zapříčinily nedostatek pracovních sil a to se odrazilo ve zvyšování poddanských povinností lidu. Pracovní migrace převažovala vnitřní kyvadlová a sezónní díky svázanosti poddaných s panskou půdou. Habsburská panovnice Marie Terezie ve slezských válkách v roce 1742 ztratila Hlučínsko, které se tak stalo na 178 let součástí Pruska (*později Německa*).

Održení od mateřské země ovlivnilo citelně pracovní migraci. Přestože převažovala především vnitřní pracovní migrace kyvadlová a sezónní, stejně jako v období Přemyslovců a Habsburků, nejvíce byly poškozeny održením od Ostravy a Opavy tradiční jarmarky, s nimiž bylo spojeno živobytí obchodníků a řemeslníků. Pracovní migraci ovlivnila rovněž izolovanost území a germanizace. Změnu v pracovní migraci přinesl až únor roku 1811, kdy bylo zrušeno nevolnictví. Zrušení poddanství umožnilo lidem svobodný pohyb, čehož naplno využili a vyjížděli za prací mimo území rodného kraje, především do německého vnitrozemí a na Pomořansko a do Bavorska. S rostoucími průmyslovými centry v Německu a na Ostravsku se život lidí výrazně zlepšil, neboť byl dostatek práce.

Po I. světové válce bylo Hlučínsko připojeno ke své „staronové“ vlasti – Československu. Hlučíňané nebyli příliš nadšeni změnou svého občanství především kvůli existenciálnímu strachu o svá pracovní místa. Přeci jen, za více než 170 let, si vytvořili odbytiště svých produktů a získali dobré jméno jako sezónní a námezdní dělníci. Bohužel se jejich temná

předtucha vyplnila a následující období byla ve znamení nezaměstnanosti až do II. světové války. Hospodářskou krizi řešili hlučínští obyvatelé zejména mezinárodní pendlerskou a sezónní pracovní migrací do Německa, která jim zajišťovala mnohonásobně vyšší výdělky oproti mzdovému ohodnocení v Československu. Po skončení II. světové války bylo Hlučínsko zdecimované, avšak do tří let se situaci podařilo optimalizovat.

Komunistický převrat v únoru 1948 dolehl na Hlučičany tíživě. Po nástupu komunismu k moci byla jakákoliv mezinárodní pracovní migrace téměř nemožná. Pro 50. léta byla příznačná velká pracovní migrace především do nových sídlišť mimo Hlučínsko. Na zaměstnanost hlučínských obyvatel měla vliv jeho blízkost k ostravskému průmyslovému centru, kam mohli za prací i díky rozvíjející se infrastruktuře dojíždět. V roce 1960 končí má „hlučínská odysea“, protože hlučínský okres přestává existovat. V poslední části jsem se pokusila zjistit na základě statistických údajů, jak je to s Hlučínskem v současnosti.

Cíl bakalářské práce se mi podařilo naplnit, poněvadž díky statistickým datům jsem se dopátrala skutečnosti, že směr a intenzita pracovní migrace se příliš nezměnily a jak v minulosti tak i dnes převažuje hlavní směr dojížděky za prací do Ostravy a Opavy. Uplatnění lidé nacházejí především ve stavebnictví a v průmyslu. Co se týče mezinárodní pendlerské pracovní migrace, Hlučičané po pádu železné opony opět odcházejí za prací do Německa (*i když v menší míře než v minulosti*).

Anotace

Příjmení a jméno autora: Jandová Lucia

Název katedry a fakulty: Katedra sociologie a andragogiky FF UP

Název práce: Pracovní migrace obyvatel Hlučínska

Počet znaků: 83 351

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 41

Klíčová slova: migrace, pracovní migrace vnitřní a mezinárodní, Hlučínsko, historie Hlučínska, vývoj Hlučínska

Bakalářská práce nejprve z pohledu demografie charakterizuje typy pracovní migrace, následně vymezuje území Hlučínska z hlediska přírodních podmínek, z hlediska historie a nakonec představuje Hlučínsko v jeho dnešní podobě. Poté upírá pozornost na významné historické mezníky ovlivňující pracovní migraci a zaměstnanost. Hlavní a poslední kapitola je předmětem mého bádání, neboť se zabývá současnou situací na Hlučínsku, zejména směrem pracovní migrace v jednotlivých hlučínských obcích. Krátce pojednává také o nynější průměrné míře nezaměstnanosti, kterou srovnává s údaji za Českou republiku a Moravskoslezský kraj.

Annotation

Author of BSc thesis: Jandová Lucia

Department and faculty: Department of Sociology and Education of the Adults, Philosophical Faculty Palacký University Olomouc

Number of appendixes: 0

Number of characters: 83 351

Number of references: 41

Key words: migration, international and national labour migration, Hlučínsko region, history of Hlučínsko region, development of Hlučínsko region

The first part of this thesis characterizes different types of labour migration from a demographical point of view and describes the region of Hlučínsko in terms of natural conditions, its history and contemporary state. The next part of the thesis focuses on important historical events which influenced labour migration and employment. The main part of the work is the subject of my research; it deals with the current situation in the region of Hlučínsko, particularly with directions of labour migration in different Hlučínsko villages. It also shortly discusses the current average unemployment rate in the region and compares it with the unemployment data on the Czech Republic and the Moravian-Silesian region.

Seznam použité literatury

Statistické zdroje uvedené v tabulkách

Pracovní migrace. Použité zdroje pro tabulky:

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v roce 1991. Zdroj: *Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 3. 1991 za okres Opava*. Opava: Okresní statistická správa v Opavě, 1992.

Dojíždka a hlavní směr dojíždky 1991. Zdroj: RŮŽKOVÁ, J. *Dojíždka a vyjíždka do zaměstnání a škol okres Opava*. Opava: Federální statistický úřad, 1993.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo a dojíždka 2001. Dostupný z WWW <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/okresy/CZ0815> [cit. 19. 3. 2013]

Hlavní směr dojíždky 2001. Zdroj: KARTOUS, J. *Dojíždka za prací a do škol v Moravskoslezském kraji*. Ostrava: ČSÚ, Krajská reprezentace, 2004.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo a dojíždka 2011. Dostupný z WWW <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=0&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=> [cit. 19. 3. 2013]

Tabulka: *vlastní zpracování*

Nezaměstnanost 1998–2004. Použité zdroje pro tabulky:

Nezaměstnanost k 31. 12. 1998 – 2001. Zdroj: *Interní statistiky Úřadu práce ČR - krajská pobočka v Ostravě*. Informace poskytla: Bc. Lenka ŠINDLEROVÁ.

Průměrná míra nezaměstnanosti 2001–2004. Zdroj: *Interní statistiky Českého statistického úřadu*. Informace poskytl: Ing. Jan DEHNER.

Průměrná míra nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje. Zdroj: Český statistický úřad. Dostupný z WWW
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05 [cit. 19. 3. 2013]

Průměrná míra nezaměstnanosti České republiky. Dostupný z WWW
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05 [cit. 19. 3. 2012]

Výpočty průměrné míry nezaměstnanosti za všechny obce: *Vlastní výpočet z výše uvedených hodnot.*

Tabulka: *Vlastní zpracování.*

Nezaměstnanost 2005–2011. Použité zdroje pro tabulky:

Průměrná míra nezaměstnanosti 2005–2011. Zdroj: *Interní statistiky Českého statistického úřadu*. Informace poskytl: Ing. Jan DEHNER.

Výpočty průměrné míry nezaměstnanosti za všechny obce: *Vlastní výpočet z výše uvedených hodnot.*

Průměrná míra nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje. Zdroj: Český statistický úřad. Dostupný z WWW
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05 [cit. 19. 3. 2013]

Průměrná míra nezaměstnanosti České republiky. Dostupný z WWW
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05 [cit. 19. 3. 2012]

Tabulka: *Vlastní zpracování.*

Kněžní zdroje

BADE, J. K. *Evropa v pohybu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Úvod, s. 7–12.

BAŠTÝŘ, I. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*. Brno: MU v Brně, 2005. Typy zahraniční pracovní migrace a jejich ekonomická motivace, s. 91–93.

HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí 3*. Český Těšín: Baronet & Via facti, 1994.

HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí 4*. Český Těšín: Baronet & Via facti, 1995.

HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí 5*. Český Těšín: Baronet & Via facti, 1996.

KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2001. Prameny demografických dat, s. 9–12.

KOPA, O.: Připojení Hlučínska k Československému státu 4. února 1920. In: Několik příspěvků k dějinám Hlučínska v 16. - 19. století. Kravaře 1994, s. 21–24.

MALCHÁRKOVÁ, A. Práce se na Hlučínsku nepočítá. *Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska*, 2012, roč. 2, č. 1, s. 6–7.

MALOHLAVA, R. KÁŇA, O. MARIÁNEK, V. *Stručný přehled vývoje Hlučínska*. Ostrava: Rudé právo, 1960.

PAVELČÍKOVÁ, N. Peripetie vývoje Hlučínska v letech 1938–1948. In: Hlučínsko v proměnách času. Hlučín 1995, s. 64–71.

PLAČEK, V. Jak se stalo Hlučínsko součástí ČSR. *Vlastivědné listy*, 1998, roč. 24, č. 1, s. 9–13.

PLAČEK, V. Hlučínsko za panování pruského krále Fridricha Velikého. *Vlastivědné listy*, 1998, roč. 24, č. 2, s. 10–13.

PLAČEK, V. Hlučínsko na počátku 20. let. *Vlastivědné listy*, 1999, roč. 25, č. 1–2, s. 10–14.

PLAČEK, V. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. 2. vyd. Háj ve Slezsku: Máj, 2007.

Internetové zdroje

ČSÚ. Dostupný z WWW <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>
správní obvod obce s rozšířenou působností [cit. 19. 3. 2013]

Demografie. Dostupný z WWW http://www.demografie.info/?cz_migrace
[cit. 27. 2. 2013]

Demopaedia. Dostupný z WWW <http://cs-i.demopaedia.org/wiki/80#806>
[cit. 28. 2. 2013]

Gypstrend. Dostupný z WWW <http://www.gypstrend.cz/?clanek=1>
[cit. 21. 3. 2012]

Hať. Dostupný z WWW <http://www.obechat.cz/> [cit. 20. 3. 2013]

Hlučín.cz. Dostupný z WWW <http://www.hlucin.cz/> [cit. 19. 3. 2013]

Hlučínsko-východ. Dostupný z WWW
http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/0-4-3.PDF [cit. 18. 3. 2013]

Hlučínsko-západ. Dostupný z WWW
http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/0-4-2.PDF [cit. 18. 3. 2013]

Hněvošice. Dostupný z WWW <http://www.hnevovice.cz/informace-o-obci/popis-obce/> [cit. 20. 3. 2013]

Ingema. Dostupný z WWW
<http://www.ingema.net/in2001/clanek.php?id=1159> [cit. 6. 3. 2012]

Lanex. Dostupný z WWW <http://www.lanex-packaging.cz/> [cit. 21. 3. 2013]

Lišková 2006, s. 10. Dostupný z WWW
http://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2006/2006_Liskova.pdf [2. 2. 2013]

Migraceonline. Dostupný z WWW <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2035884> [cit. 22. 3. 2013]

MPSV, zpráva o okresu Opava. Dostupný z WWW
http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/kop/opava/analzy/anal_12_2011.pdf
[cit. 19. 3. 2013]

Risy. Dostupný z WWW <http://www.risy.cz/cs> [cit. 21. 3. 2013]

Sdružení obcí Hlučínska. Dostupný z WWW <http://www.hlucinsko.com/>
[cit. 28. 2. 2013]

Seznam map

Mapa č. 1: 38 obcí historického Hlučínska	11
Mapa č. 2: Hlučínský okres v letech 1928–1938, 1945–1948	12
Mapa č. 3: Hlučínský okres v letech 1949–1960	13
Mapa č. 4: Hlučínsko dnes	14

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pracovní migrace v Bolaticích	33
Tabulka č. 2: Pracovní migrace v Chuchelné	34
Tabulka č. 3: Pracovní migrace v Kobeřicích	35
Tabulka č. 4: Pracovní migrace v Kravařích	35
Tabulka č. 5: Pracovní migrace v Sudicích	36
Tabulka č. 6: Pracovní migrace v Štěpánkovicích	36
Tabulka č. 7: Pracovní migrace v Strahovicích	37
Tabulka č. 8: Pracovní migrace v Rohově	37
Tabulka č. 9: Pracovní migrace v obci Třebom	38
Tabulka č. 10: Pracovní migrace v Hněvošicích	39
Tabulka č. 11: Pracovní migrace v Chlebičově	39
Tabulka č. 12: Pracovní migrace v Oldřišově	40
Tabulka č. 13: Pracovní migrace v Služovicích	40
Tabulka č. 14: Pracovní migrace ve Velkých Hošticích	41
Tabulka č. 15: Nezaměstnanost v obcích SOMH-Z 1998–2004	42
Tabulka č. 16: Nezaměstnanost v obcích SOMH-Z 2005–2011	43
Tabulka č. 17: Pracovní migrace v Bohuslavicích	45
Tabulka č. 18: Pracovní migrace v Dolním Benešově	45
Tabulka č. 19: Pracovní migrace v Hlučině	46
Tabulka č. 20: Pracovní migrace v Ludgeřovicích	47
Tabulka č. 21: Pracovní migrace v Markvartovicích	47
Tabulka č. 22: Pracovní migrace v obci Píšť	48
Tabulka č. 23: Pracovní migrace v Šilheřovicích	49
Tabulka č. 24: Pracovní migrace v obci Bělá	49
Tabulka č. 25: Pracovní migrace v Kozmicích	50
Tabulka č. 26: Pracovní migrace v obci Závada	50
Tabulka č. 27: Pracovní migrace v obci Hať	51
Tabulka č. 28: Pracovní migrace v Darkovicích	51
Tabulka č. 29: Pracovní migrace v obci Děhylov	52
Tabulka č. 30: Pracovní migrace v obci Vřesina	52
Tabulka č. 31: Pracovní migrace v Dobroslavicích	53
Tabulka č. 32: Nezaměstnanost obcí SOMH-V 1998–2004	54
Tabulka č. 33: Nezaměstnanost obcí SOMH-V 2005–2011	55

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
JANDOVÁ Lucia	Osvoboditelů 88/52, Kroměříž - Vážany	F10889

TÉMA ČESKY:

Pracovní migrace obyvatel Hlučínska

NÁZEV ANGLICKY:

Working migration of population of Hlučínsko

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Helena Kubátová, Ph.D. - KSA

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl práce: Identifikovat a vysvětlit pracovní migraci (dojíždění za prací) obyvatel mikroregionu Hlučínsko v souvislosti s historií a specifičností daného mikroregionu.

Zdroje dat: statistiky, sekundární analýza výsledků již provedených výzkumů (včetně bakalářských a magisterských diplomových prací), historické materiály o Hlučínsku, případně beletrie regionálních spisovatelek.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Dnešní Hlučínsko redakcí Gustava Kořeného
Hlučínsko Rudolf Stránský 1938
Hlučínsko: Příroda, lid, kultura R. Ficek 1958
Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko: podobná minulost Chrástecký M.
Stručný přehled vývoje Hlučínska Malohlava R. 1960
Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742?1960 Plaček V. 2000
Prajzáci II aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920?1938 Plaček V.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum: